

เสียงแห่งความยุติธรรม

บทเรียน.....แห่งการต่อสู้

มูลนิธิ เพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์

ตู้ ปณ. 7 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 50202 โทร. 053-811202 แฟกซ์. 053-271551

อีเมล media@mapfoundationcm.org. Website: www.mapfoundationcm.org

ISBN. 978-616-90434-1-6

Not for Sale

Thai Version

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ไม่ลองคงไม่รู้	3
20 บาทก็เงินเรา	9
เขากล่าวหาพวกเรา	14
ทุกอย่างมีขึ้นตอน	18
นึกว่าจะดี	22
บรรทัดฐานใหม่	27
เราก็คนนะ	32
สิทธิเป็นของเรา	35
สุดท้ายนายก็ต้องจ่าย	40

คำนำ

ในปัจจุบันจำนวนแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่าในประเทศไทย โดยประมาณมีมากกว่า 4 ล้านคน และแรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ มีได้ตระหนักถึงการคุ้มครองตามกฎหมายด้านสิทธิแรงงาน ภายใต้ระบบกฎหมายไทย ทำให้เกิดผลตามมาคือ แรงงานข้ามชาติส่วนมาก ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างผู้ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ซึ่งมักจะไม่จ่ายค่าจ้างตาม อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำหรือจ่ายค่าล่วงเวลา นอกจากนั้นสภาพการทำงานและ ที่อยู่อาศัยที่นายจ้างจัดหาให้ก็ขาดความปลอดภัยอีกด้วย ถึงแม้จะมีแรงงานข้ามชาติส่วนหนึ่งที่ตระหนักถึงการคุ้มครองเหล่านี้ แต่บ่อยครั้งพวกเขา กลับรู้สึกกลัวที่จะดำเนินการใดๆ เพราะเกรงว่าผลที่จะได้รับตามมาคือ การส่งกลับหรือถูกจำคุก อย่างไรก็ตาม แรงงานข้ามชาติได้เริ่มมีจุดยืนและเรียนรู้ที่จะใช้สิทธิของพวกเขาเพิ่มมากขึ้น

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา มูลนิธิ MAP หรือ มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์ ได้ช่วยส่งเสริมแรงงานข้ามชาติในการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิแรงงาน และได้พบว่าอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งคือ การขาดความรู้ของแรงงานข้ามชาติเรื่องสิทธิและการเข้าถึงความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย ดังนั้นเพื่อร่วมทางออกสำหรับปัญหานี้ ทางมูลนิธิแมพ จึงได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับให้ความรู้เพื่อแสดงให้เห็นว่าการคุ้มครองภายใต้กฎหมายนั้นสามารถเกิดขึ้นได้สำหรับทุกคน

หนังสือเล่มนี้ ได้รวบรวมตัวอย่างเรื่องราวประสบการณ์จริงของแรงงานข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางด้านกฎหมายเพื่อต่อต้านการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งตัวอย่างกรณีที่ประสบความสำเร็จ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ความรู้แก่แรงงานข้ามชาติเกี่ยวกับกระบวนการทางกฎหมาย ตลอดจนเพื่อแสดงให้เห็นว่าแรงงานข้ามชาติไม่เพียงได้รับสิทธิการคุ้มครองภายใต้กฎหมายเท่านั้น แต่พวกเขาสามารถประสบความสำเร็จในการเรียกร้องความยุติธรรมได้อีกด้วย

มูลนิธิแมพ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการให้ความรู้เรื่องสิทธิแรงงาน จะช่วยส่งเสริมความมั่นใจแก่แรงงานข้ามชาติในการลุกขึ้นมาใช้สิทธิเพื่อต่อต้านความอยุติธรรมต่างๆ รวมทั้งเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนฯ แรงงานและนายจ้างว่าการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากแรงงานข้ามชาติจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้อีกต่อไป

ไม่ลองคงไม่รู้

เมื่อยะโมมาจากเมือง
มอละมาย ประเทศพม่า
อาชีพทำนาทำสวน
ครอบครัวเธอมักมีความ
เป็นอยู่ลำบากเธอจึง
เข้ามาทำงานโรงงานใน
แม่สอดตามคำชวนของ
เพื่อน ต่อมาเธอและเพื่อน
รวม 33 คน ถูกไล่ออก
พวกเขาจึงพากันไปกรอก
คำร้องที่สำนักงาน
สวัสดิการและคุ้มครอง
แรงงาน สุดท้ายก็ได้เงิน
ค่าชดเชยสำหรับทุกคน
คิดเป็นเงิน 832,431.48
บาท

วันนี้เมื่อยะโมมีโอกาสไปเที่ยวตลาดนัดเธอกำลังเลือก
ซื้อเสื้อผ้าให้ตัวเองและสำหรับพอกับแม่ที่พม่าด้วย
วันนี้เธอมีนัดกับเพื่อนสนิทคนหนึ่งทั้งสองคนทำงาน
กันคนละที่แต่วันนี้เป็นวันที่ทั้งสองได้หยุดงานพร้อม
กันจึงนัดที่จะมาพักผ่อนหย่อนใจและหาของอร่อยกินกัน

“เมื่อยะโม”

“อ้าว ตูซ่า นี่เตจี่มาเที่ยวด้วยหรือ”

“ใช่ น้องสาวฉันเพิ่งเข้ามาแม่สอดเมื่อเข้านี้เอง ก็เลย
พามาเที่ยวด้วย”

“สวัสดิ์จ้าเตจี่ ไม่ได้เจอกันนาน ตอนนี้เป็นสาวแล้วนะ จะมา
อยู่ที่นี้ด้วยกันหรือ”

“ค่ะ หนูอยากมาทำงานหาเงินส่งไปที่บ้านค่ะ”

“ดีแล้วนั้นก็ตั้งใจทำงานนะเราอยู่กับพี่ตูซ่าหรือเปล่า”

“ใช่ค่ะ หนูได้งานทำที่เดียวกับพี่เขา”

“นั่นก็ดีแล้ว มีอะไรก็จะได้ช่วยเหลือกันได้มีอะไรให้พี่ช่วยก็บอกได้เลยนะ”

“นี่เดซี รู้ไหมว่าพี่เมื่อยะโมเขาเคยยื่นเรื่องที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานด้วยนะ แล้วเขาก็ได้เงินค่าชดเชยจากนายจ้างด้วย เรื่องกฎหมายแรงงานนะเราปรึกษาพี่เขาได้เลยนะ”

“จริงหรือคะ แล้วมันคืออะไรคะ กฎหมายอะไรหนูไม่เคยรู้เรื่องเลย”

“นี่เธอสองคนคุยกันก่อนนะ ฉันขอตัวไปเข้าห้องน้ำก่อนนะ ดูแลน้องจันติง ละเมื่อยโม”

“ได้เลยไม่ต้องห่วง ”

แล้วตู่ซ่าก็ไปห้องน้ำ เมื่อยะโมจึงพาเดซีไปหาที่นั่ง

“เดซี พี่ว่าเราไปกินขนมจีนด้วยกันทางโน้นดีกว่าจะได้คุยกันต่อด้วย แล้วทั้งสองก็ได้ที่นั่งเหมาะๆ เมื่อก็หันถามพี่ค้างไว้ว่า กฎหมายคืออะไรใช้ไหม พี่จะบอกให้ กฎหมายก็เป็นเหมือนกฎระเบียบนั่นแหละว่า เรามีสิทธิอะไรบ้าง เราจะได้รับควมคุ้มครองอะไรบ้าง ที่พี่เคยมีประสบการณ์และพอจะเล่าให้หนูฟังได้ก็คือ กฎหมายแรงงาน”

“กฎหมายแรงงาน?”

“ใช่จ้า กฎหมายแรงงาน คือ สิ่งที่กำหนดว่าทุกคนที่เป็นแรงงานสามารถทำอะไรได้บ้าง มีสิทธิได้รับอะไรบ้าง แล้วถ้าหากว่าเราถูกเอารัดเอาเปรียบ เช่น นายจ้างไม่จ่ายค่าแรง เราก็มีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรมให้นายจ้างจ่ายค่าแรงให้เราได้นะ”

“จริงหรือคะ ตีจ้งเลยก่อนจะมาทำงานที่นั่นแม่หนูก็เป็นห่วงกลัวว่า หนูจะได้งานทำที่ไม่ดี เพราะเคย

ได้ยินเขาเล่ากันว่าบางคนโชคไม่ดี เจอนายจ้างเอาเปรียบทำงานแต่ไม่ได้เงิน ที่พักก็แออัดน้ำไฟก็ใช้ไม่สะดวก ตอนแรกหนูก็เผลอลำบากงานที่นั่นเหมือนกัน”

“แล้วทำไมหนูถึงตัดสินใจมาล่ะ”

“หนูอยากหาโอกาสที่ดีกว่าให้ชีวิตนะค่ะ เพราะอยู่ที่บ้านก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ค่าแรงก็ไม่พอใช้กินและส่วนที่บ้านหนูมีก็ได้ข้าวไม่พอกิน”

“พี่ก็เหมือนกัน ที่บ้านพี่ก็ลำบากเหมือนหนู พี่จึงเข้ามาทำงานที่นั่นแล้ว ที่หนูบอกว่าห้องพักแออัดนั่นพี่ก็เคยอยู่มาแล้ว”

“หรือคะ”

“ใช่ แล้วการใช้น้ำใช้ไฟนะ อย่างพี่และคนที่ทำงานเลิกงาน 3 ทุ่ม เจ้าของโรงงานก็จะเปิดน้ำและไฟฟ้าให้ใช้ถึงแค่ 5 ทุ่มเอง วันไหนเลิกงานตีกว่า 3 ทุ่ม เขาถึงจะให้ใช้ไฟใช้น้ำถึงเที่ยงคืน ลำบากต้องรีบแย่งกันอาบน้ำ”

“แล้วพี่ยังทำงานอยู่ที่นั่นอยู่หรือเปล่าคะ”

“ไม่แล้วละ ก็ที่โรงงานนี้แหละ ที่พี่กับเพื่อนที่ทำงานด้วยกันรวมกลุ่มกันแล้วยื่นเรื่องกับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เพื่อขอค่าชดเชยเพราะเขาไล่พี่ และเพื่อนฯ ออก”

“หรือคะ ที่ผ่านมานูคิด่ว่าหากเราถูกไล่ออกเราก็ต้องออก หนูไม่เคยได้ยินมาก่อนเลยว่าเราสามารถขอรับเงินค่าชดเชยได้ด้วย”

“ใช่ แรงงานทุกคนมีสิทธิได้เงินชดเชยหากถูกไล่ออกจากงานโดยไม่แจ้งล่วงหน้า พี่ก็เพิ่งมารู้ตอนที่พี่ถูกไล่ออกนี่แหละ”

“แล้วใครเป็นคนบอกพี่คะ”

“ก็เจ้าหน้าที่ของ YCOWA และ MAP พี่พีและเพื่อนฯ เข้าไปปรึกษาทั้งสองที่นี้เขามีเจ้าหน้าที่ที่เป็นคนพมาด้วย เขาได้ให้ข้อมูลว่า แร่งงานมีสิทธิอะไรบ้าง แล้วเราจะเลือกใช้สิทธิหรือเปล่า”

“เราเลือกได้ด้วยหรือคะ”

“ใช้เจ้า MAP และ YCOWA ให้ได้เพียงคำแนะนำ ข้อมูล และการสนับสนุนในสิ่งที่จำเป็น แต่เราต้องเป็นคนตัดสินใจเองว่า เราจะใช้กฎหมายมาคุ้มครองเราหรือไม่”

“แสดงว่าสุดท้ายเราก็ต้องทำเอง”

“ใช่แล้ว สิทธิของเรา เราก็ต้องใช้เองที่พี่ได้เงินชดเชยก็เพราะพี่เลือกที่จะต่อสู้ตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม”

“นี่หนูเพิ่งเคยได้ยินนะ ว่าแรงงานข้ามชาติอย่างเราก็ขึ้นโรงขึ้นศาลและชนะได้ด้วย”

“ใช่แล้วจ้า หากไม่ลองพี่ก็คงจะไม่รู้แล้วเรื่องของพี่ก็ยังไม่ถึงขั้นศาลด้วยพี่กรอกคำร้องที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สุดท้ายก็ได้ค่าชดเชย”

“ที่พี่บอกว่าพี่โดนไล่ออกนั้นเป็นเพราะอะไรเธอคะ”

“ก็คือพี่และเพื่อนฯ ทะเลาะกับหัวหน้างาน พวกเขาเลยไปบอกเจ้าของโรงงานว่าพวกพี่ฯ เป็นคนหัวแข็งจะพาคนงานในโรงงานประท้วงได้ หลังจากนั้นประมาณ 2 เดือน หัวหน้างานก็บอกกับเจ้าของโรงงานว่า พวกพี่กำลังรวมตัวกันจะสร้างความวุ่นวายในโรงงาน เจ้าของโรงงานเลยไล่พวกพี่ออก เขาบอกเหตุผลแค่ว่า เขาเคยเตือนแล้วว่าหากมี

เหตุการณ์ที่คิดว่าจะสร้างความวุ่นวายในโรงงานก็จะไล่ออก”

“แล้วพี่ทำยังไงกันต่อคะ”

“พี่และเพื่อนเลยไปปรึกษากับ MAP และ YCOWA อย่างที่บอกนะแหละ เมื่อรู้สิทธิของตนเองกันแล้ว พี่ก็ได้ไปกรอกคำร้อง คร. 7 ที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน”

“คร. 7 คืออะไร แล้วต้องเขียนเป็นภาษาอะไรคะ”

“คร. 7 ก็คือ แบบฟอร์มสำหรับให้เรากรอกว่าเราเป็นใคร ทำงานให้ใคร ทำไมถึงเรียกร้องและต้องการเรียกร้องอะไร เป็นจำนวนเงินเท่าไร แต่แบบฟอร์มเป็นภาษาไทยนะแต่ก็มีเจ้าหน้าที่จาก MAP และ YCOWA มาช่วยแปลและให้”

“เธอคะ แล้วตอนนี้มีการแปลเป็นภาษาพม่าหรือยังล่ะพี่”

“เท่าที่พี่รู้นั้นยังนะ เพราะเจ้าหน้าที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เขาเป็นคนไทยเราก็เลยต้องกรอกเป็นภาษาไทย แต่ตอนนี้ก็ถือว่าดีขึ้นแล้วนะ แต่ก่อนจังหวัดตาก ไม่มีสาขาที่แม่สอด แต่ตอนนี้ก็มีแล้วก็เพราะว่ามีการต่อสู้ของแรงงานข้ามชาติพม่าอย่างพวกเรานี้แหละ เมื่อเราชนะคดีจึงมีการเห็นความสำคัญเรื่องการมีสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่แม่สอดเพราะมีแรงงานอยู่เยอะจะได้สะดวกกันทั้งสองฝ่ายทั้งแรงงานและ เจ้าหน้าที่สวัสดิการฯ เออ! แล้วก็ตอนนี้ ที่สำนักงานสวัสดิการฯ ก็มีล่ามแปลภาษาพม่าและภาษาไทยแล้วนะ”

“เธอพี่ นี่ที่พวกพี่ฯ ที่โต้ต่อสู้กันมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นขนาดนี้เลย”

“ใช้แล้วจ้า หากเรารวมพลังกัน เพราะแรงงานหนึ่งคน อาจจะไม่สามารถทำอะไรได้มากแต่ถ้าเรา รวมพลังกัน ต่อสู้ เราก็สามารถสร้างสิ่งที่ดีกว่า ได้แน่นอน”

“แล้วที่โดนไล่ออกตอนนั้นมีทั้งหมดกี่คนคะ แล้วได้เงินชดเชยกันทุกคนหรือเปล่า”

“ 33 คน ได้กันทุกคนแหละ แต่ถึงแม้จะมีแรงงานแค่คนเดียว ก็สามารถเรียกร้องค่าชดเชยได้เหมือนกันนะ”

“แล้วเมื่อไหร่ที่พี่เล่าว่ากรอก คร. 7 แล้วพี่ก็ได้เงินเลยหรือคะ”

“ก็ต้องรอสักระยะหนึ่งก่อน ตามขั้นตอนนั้นแหละ ที่ทางสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เขาต้องใช้เวลาในการทำงาน หลังจากนั้นพี่และเพื่อนๆ ก็ได้รับแจ้งว่าทางสวัสดิการมีคำสั่งให้ทางนายจ้างจ่ายเงินค่าชดเชยให้กับพวกพี่ แล้วทุกคนก็ได้รับเงิน พี่ได้ประมาณ 250,000 บาท”

“ดีจังเลยนะคะ”

“ใช่จ้า ต่อไปนี้หากใครโดนไล่ออกโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า ก็สามารถเรียกร้องให้นายจ้างจ่าย ค่าชดเชยได้เลย พี่ทำได้มาแล้วคนอื่นก็ทำได้ เหมือนกัน”

“แล้วตอนที่พี่กำลังรอฟผลการขอเงินชดเชยนั้น พี่ยังทำงาน ได้ตามปกติใช่ไหมคะ”

“พี่ยังทำงานได้ แต่เพื่อนพี่บางคนที่เป็นแกนนำก็หางานยากมาก เพราะนายจ้างแก้ได้เอารูปไปติดตามโรงงานต่างๆ บอกว่าอย่ารับเข้าทำงานเพราะจะทำให้โรงงานเดือดร้อน แต่พวกพี่ๆ ก็ช่วยกันหาใครที่ทำงานได้เงินมาก็แบ่งกันใช้ ถ้าไม่มีแกนนำมาเป็น ตัวตั้งตัวตี เราก็อาจจะไม่สามารถรวมพลังกันได้มากจนพากันต่อสู้ได้สำเร็จก็ได้”

“นอกจากหางานทำยากแล้ว ยังต้องเจออะไรอีกบ้างคะ”

“ก็ทางโรงงานส่งคนมาขู่พวกแกนนำว่าหากไม่ยอม เจ็บตัวให้ถอนฟ้องคดี แต่พวกพี่ก็ไม่ยอม ได้ตอบ

กลับไปว่า ไม่กลัว นายจ้างจะทำอะไรก็เชิญ เพราะ พวกเราจะสู้ให้ถึงที่สุด และจะทำให้ นายจ้างคนอื่นง ด้รู้ด้วยว่า หากนายจ้างมารังแกพวกเรา พวกเราก็ สามารถเรียกร้องสิทธิ ได้เหมือนกัน”

“หนูโชคดีจังเลยที่ได้มาฟังพี่เล่าเรื่องนี้ให้ฟัง”

“พี่ยินดีจ้า และอยากจะบอกแรงงานคนอื่นง อีก ต่อไปเรื่อยๆว่า แรงงานจะต้องสามัคคีกัน ยิ่งหาก เราถูกละเมิดสิทธิ เราต้องรวมพลังกันต่อสู้ อย่าไปยอมนายจ้าง เพราะหากเรายอม เค้าก็จะยิ่ง เอารัดเอาเปรียบเราได้มากขึ้น”

“หนูเพิ่งจะทำงาน ก็เลยยังไม่รู้ว่า จะเจออะไรบ้าง ที่พัก อาหารการกินก็ยังไม่รู้ว่าจะเป็นไฉแล้วตอน พี่มาทำงานแรกๆ พี่ได้ค่าแรงยังงัยคะ”

“ตอนนั้นพี่ได้เป็นโหล โหลละ 30 บาท พี่เคย ด้สูงสุดวันหนึ่ง 6 โหล พี่ดีใจมากเลย แต่บางวันก็ ด้น้อย แถมยังต้องแก้งจนถึงตีง ด้วย เพราะ ทั้หน่วยงานบอกว่างานไม่ผ่าน”

“แล้วที่อยู่ที่พักดีไหมพี่”

“บางที่ก็ดี บางที่ก็ไม่ดี แต่พี่เชื่อว่า หากเราอยาก ทำให้สภาพการทำงานดีขึ้น เราก็ใช้วิธีการรวมตัวกัน เจริญกับนายจ้างให้เขาจัดสภาพการทำงานที่ ดีให้เราได้”

“สภาพการทำงานที่ดี พี่ว่ามันควรจะเป็นยังงัยละคะ”

“ก็คือทุกอย่างที่เกี่ยวกับการทำงานที่เหมาะสม กับคนทำงานในฐานะที่เราคือ เป็นมนุษย์คนหนึ่งง ละ เช่น เวลาทำงานที่เหมาะสม ไม่มากเกินไป สภาพ ที่ทำงานที่สะอาด ปลอดภัย วันหยุดที่เพียงพอ ค่าแรงที่เหมาะสม พวกนี้แหละพี่เองก็กำลังสนใจ เรื่องนี้อยู่ พี่ว่าจะศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมอยู่นะ หากพี่ได้ข้อมูลอะไรใหม่ง ที่น่าสนใจพี่ก็จะบอกเรา อีกนะ”

“ขอบคุณคะพี่ แล้วพี่ว่าหากเราเรียกร้อง การปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น พี่ว่ามันจะได้ผล จริงๆ เหรอ”

“พี่เชื่อว่าจะต้องได้แน่นอน ขนาดเรื่องเงินชดเชย เรายังได้เลย เรื่องอื่นง หากเรารวมพลังกัน อย่างกล้า หาญ สามัคคี อดทนและเข้มแข็งเพื่อสิทธิแรงงาน ของเรา พี่ว่าวันหนึ่งมันจะต้องได้ผลแน่นอน อยู่ที่ว่า เราจะกล้าเริ่มต้นหรือเปล่า”

“หนูขอเริ่มต้นไปกับพี่ด้วยคนนะคะ”

“ได้เลยน้องรัก เพื่อสิทธิแรงงานเราจะสู้ด้วยกันนะ”

“คะ เราจะสู้ด้วยกัน สู้สู้”

ดูข่าวกลับมามาพอดี พวกเขากำลังทานขนมจีนด้วยกัน พุดคุยและหัวเราะกันอย่างสนุกสนาน

หมายเหตุ:

เมื่อยะโม้กับพวกรวม 33 คน ชาย 9 คน หญิง 24 คน

- เมื่อวันที่ 9 มกราคม 51 แรงงานได้ยื่นคำร้อง คร.7 ต่อพนักงานตรวจแรงงาน
เงินที่ฟ้อง จำนวนทั้งสิ้น 838,770.83 บาท
- วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 51 สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีคำสั่งที่ 14/2551
ให้จ่ายเงินแก่ลูกจ้าง เป็นเงินจำนวน 832,431.48 บาท
- วันที่ 12 มีนาคม 51 แรงงานได้รับคำสั่ง
- นายจ้างจ่ายเงินตามคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงานแล้ว

20 บาทก็เงินเรา

เมืองเป็นแรงงานไทใหญ่
มาจากโขงล้ารัฐฐาน
ประเทศพม่า มีอาชีพทำไร่
ทำสวนและรับจ้าง รายได้
ไม่แน่นอนและไม่ค่อยพอใช้
เขาจึงเข้ามาทำงานใน
ประเทศไทย ตอนแรกได้งาน
ตามชายแดนคือ รับจ้างทำไร่
ทำสวน ต่อมาได้เข้ามาทำงาน
ก่อสร้าง ในเมืองเชียงใหม่
กับบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งได้รับ
เหมาก่อสร้างที่ภูเก็ต เขาถูก
พาไปทำงานที่นั่น แต่ถูกหัก
เงินจากค่าจ้างเป็นค่าประกัน
ว่าจะอยู่ทำงาน จนแล้วเสร็จ
และจะได้รับคืนเมื่อทำงาน
เสร็จ แต่นายจ้างไม่คืน
เงินให้ตามที่บอก เขาและ
เพื่อนร่วมงานจึงนำเรื่อง
เข้าสู่สำนักงานสวัสดิการและ
คุ้มครองแรงงาน จนในที่สุด
ก็ได้รับเงินคืน สำหรับแรงงาน
35 คนเป็นเงิน 157,340 บาท

ในโรงงานก่อสร้างแห่งหนึ่ง คนงานไต้หวันพักผ่อน
ได้รับไม้หลังทานข้าวกลางวัน ก่อนจะเริ่มงาน ภาคบ้าย
จึงนะได้ชวนเมืองพูดคุยด้วย เพราะเคยได้
ยินว่าเขาและเพื่อนเคยใช้ขั้นตอนทางกฎหมาย
เรียกร้องให้นายจ้างจ่ายเงินให้พวกเขามาแล้ว

“เมือง มานั่งกับพวกเราตรงนี้สิ”

“ว่าไงพวก มีอะไรกันเธอ”

“เราได้ข่าวมาว่า นายเคยเรียกร้องเงินชดเชยจากนายจ้างได้
มาเล่าให้เราฟังหน่อยสิว่านายทำได้ยังไง”

“อ้อ ก็ก่อนที่เราจะมาทำงานที่นี่ เรากับพวกเคยถูกนายจ้าง
หักเงินของพวกเราเก็บไว้ เขาบอกจะคืนให้แต่ก็ไม่คืน เรากับ
เพื่อนๆ ที่ทำงานด้วยกันไปทวงก็ไม่ได้ สุดท้ายเลยได้ไปคุยกับ
ที่สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน พวกเราก็เลยได้เงิน”

“เธอ นายช่วยเล่าให้เราฟังอย่างละเอียดหน่อยสิว่าเรื่อง
เป็นมาอย่างไร แล้วแรงงานข้ามชาติอย่างพวกเราสามารถ
ใช้กฎหมายมาช่วย ได้ยังไงกัน เรานึกภาพไม่ออกเลย”

“ได้เลย เรื่องมันเป็นอย่างนี้ ตอนนั้นเราและเพื่อนคนอื่นๆ
ได้ทำงานกับบริษัทก่อสร้างแห่งหนึ่งในเชียงใหม่แหละ เป็น
บริษัทใหญ่มากเลยนะ เขาได้งานรับเหมาก่อสร้างที่สนามบินที่
จังหวัดภูเก็ต เขาก็พาเรากับเพื่อนคนงาน รวมทั้งหมดก็ราวๆ
70 คนไปทำงานที่นั่น แล้วนายจ้างก็บอกเรากับเพื่อนๆ ว่า จะหัก
เงินเป็นค่าประกัน คนละ 20 บาทต่อวัน หรือเรียกง่าย ๆ ว่า
หักแรงละ 20 บาท

“เงินค่าประกันเธอ ประกันอะไรล่ะ”

“นายจ้างเค้าบอกว่า เป็นค่าประกันว่าเราจะทำงานให้เขาจน
เสร็จเขาคงกันไม่ให้เราย้ายที่ทำงานก่อนเขาจะเสร็จงาน ละมั้ง”

“นายจ้างน่าจะทำประกันให้เราด้วยนะ เช่น ประกัน
ความปลอดภัยจากการทำงานอะไรแบบนี้”

“นั่นนะสิ ถ้ามีก็คงจะดีมาก”

“เล่าต่อสิว่าเขาเก็บเงินประกันไม่ให้พวกนายหน้างาน
ไปแล้วยังไงอีก”

“อ้อ ที่เมื่อกี้เราบอกว่าเราถูกหักแรงละ 20 บาท
หากวันไหนมีทำโอทีหรือทำงานวันละ 2 แรง เราก็ก
ถูกหักมากกว่า 20 บาทนะ”

“แล้วที่นายว่า นายจ้างเขาไม่คืนค่าประกันให้
เขาผิดนัดเทร่อ”

“ก็นายจ้างบอกว่า พองานเสร็จก็จะคืนเงินประกันให้
พอเราและเพื่อนฯ ทำงานกันเสร็จ จำได้ว่าเรา อยู่ที่นั่น
เกือบปีเหมือนกันนะ พอเสร็จงานเขาก็พาแรงงาน
กลับเชียงใหม่ ระหว่างทางก็มีตัวแทนจากพวกเรา
ถามนายจ้างว่า จะคืนเงินประกันให้ได้หรือยัง
นายจ้างก็บอกว่ายังไม่คืนเงิน ให้เรารอไปก่อน”

“แล้วรอกันอยู่นานเท่าไรล่ะ”

“รอถึง 6 เดือนเลยนะ ทุกครั้งที่เราไปขอเงิน
ประกันคืน นายจ้างก็จะบอกว่ายังไม่คืนเงินให้เรา รอ
ไปก่อน เป็นอย่างนั้นทุกทีเลย”

“แต่เขาก็ไม่ได้ด่าว่าหรือไล่เราไปไหม”

“เขาไม่ได้ไล่โดยตรง แต่ก็ไล่ทางอ้อมนะจนเพื่อน
เราบางคนทนไม่ไหวพากันย้ายหนีออกไปเลยก็มี”

“เขาทำยังไงล่ะ”

“นายจ้างย้ายให้พวกเราไปพักในที่ที่ไม่มีน้ำใช้ไฟก็
ไม่มีใช้ที่ อยู่เดิมที่พวกเราเคยอยู่ก็ ให้คนงาน

ชุดใหม่มาอยู่แทน มันเป็นแบบนี้แหละ บางคน
เลยทนไม่ได้ ขอลาออกไปเลย แต่ก็เหลือบางส่วนที่
อดทนอยู่ต่อ เพราะยังหวังว่าจะได้เงินประกัน”

“เงินประกัน มากหรือเปล่า”

“รวมทั้งหมด สำหรับพวกเราทั้ง 70 คน ก็ราว
700,000 บาทได้นะ”

“โอ้โห ตั้งเกือบล้านบาทเชียวนะ แล้วผู้หญิงกับผู้ชาย
ถูกหักเงินเท่ากันไหม”

แรงงานหญิงที่ร่วมฟังด้วย ถามขึ้น

“แรงละ 20 บาท เท่ากัน”

“แล้วค่าแรงล่ะเท่ากันหรือเปล่า”

แรงงานหญิงคนเดิมได้ถามต่อ

“ไม่เท่า แรงงานชายได้มากกว่า”

“จะว่าไปเราว่าไม่ยุติธรรมนะ ผู้หญิงก็ทำงานเต็มที่
เหมือนผู้ชาย แต่ได้ค่าแรงน้อยกว่า ที่เวลาจะหักเงิน
เป็นค่าประกันก็หักเท่ากัน”

แรงงานหญิงอีกคนหนึ่งร่วมฟังด้วยได้เอ่ยขึ้น

“ใช่ๆ ถ้าแรงงานหญิงได้ค่าแรงเท่าแรงงานชาย
เราก็จะมีเงินใช้จ่ายในครอบครัวมากขึ้นนะ”

แรงงานหญิงคนอื่นพูดเสริมทบ

“ที่เราได้รู้เรื่องสิทธิแรงงานมานะ ตามกฎหมาย
ค่าแรงขั้นต่ำ ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิได้ค่าแรง
ขั้นต่ำเท่ากันนะ”

“เทร่อ ถ้าเราได้ค่าแรงตามค่าแรงขั้นต่ำก็
คงจะดีนะ”

“แล้วเราจะทำยังไงล่ะ ถึงจะได้”

“เราก็ต้องร่วมมือกัน พวกเราต่อสู้ให้ได้มาเราเชื่อว่า หากเราสามัคคีก็กันจริงๆ ไม่ท้อถอยและอดทน ลักวันหนึ่ง เราทุกคนต้องได้ค่าแรงขั้นต่ำตามที่ กฎหมายกำหนดนะ”

“คุณนายเชื่อกันจังเลยนะว่าเราจะได้ค่าแรงตาม กฎหมายขั้นต่ำ”

“เชื่อสิ เพราะเราและเพื่อนฯ ได้ลองใช้ขั้นตอนตาม กฎหมายมากันแล้ว และเราก็ได้เงินประกันคืนกัน จริงๆ”

“เล่าต่อสิว่าหลังจากทวงนายจ้างมาเป็น 6 เดือน ก็ไม่ได้ แล้วพวกนายทำยังไงกัน”

“อ้อ เออ เราลืมบอกไปอย่างหนึ่ง นอกจากบางคนจะทนไม่ได้ ลาออกไปเองแล้วนะพวกที่เป็น แกนนำแรงงานก็ถูกไล่ออกด้วย ดังนั้นแรงงานที่ถูกไล่ออกจึงรวมตัวกันได้ประมาณ 35คน แล้วก็พากันไปปรึกษา MAP”

“MAP เทรอ เราก็เคยได้ยินชื่ออะว่า เขาทำงานกับ แรงงานข้ามชาติ แล้วตอนนั้นเขาช่วยพวกนาย อย่งไรบ้าง”

“MAP ก็ได้ให้ข้อมูลว่า พวกเรามีสิทธิอะไรบ้าง เราสามารถเรียกร้องอะไรได้บ้าง เมื่อรู้ว่าพวกเรา มีสิทธิขอเงินคืนจากนายจ้างได้ที่สำนักงานสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน พวกเราจึงไปรอกคำร้องที่ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อยู่ใน เชียงใหม่แน่แหละ หลังจากนั้น ประมาณ 4-5 วันนี่แหละ ทางสวัสดิการฯ ก็เรียกให้พวกเราไปเจรจากับ นายจ้าง”

“แค่ 4-5 วันเองเทรอ เร็วดีนะ”

“ใช่ เราก็ไม่คิดเหมือนกันว่าจะเร็วขนาดนั้น พอไป เจอกับนายจ้างในการเจรจาครั้งแรกนั้น ฝ่ายเราและ ฝ่ายนายจ้างไม่สามารถตกลงกันได้”

“ทำไมล่ะ”

“ก็นายจ้างไม่ยอมจ่ายเงินตามจำนวนที่เราขอไป ทั้งหมด ก็เลยต้องนัดเจรจากันใหม่อีกรอบหนึ่ง”

“พวกนายขอเงินไปเท่าไรล่ะ”

“สำหรับทั้ง 35 คน ก็คิดเป็นเงินรวมๆ 200,000 กว่าบาท”

“โอ้โห เก็บคนละ 20 บาท ต่อวันพอรวมกันหลายคน นานๆ เข้าก็เป็นเงินเยอะมากเลยนะ แล้วตกลง เจรจารอบที่สองนี้ พวกนายได้เงินไหม”

“ได้ แต่ไม่ครบ 200,000 กว่าบาทที่ขอไปหรอกนะ ได้มาแน่นอนกว่าบาท เราจำได้แม่นเลยนะคือ 157,340 บาท”

“เราอยากรู้ว่า การเจรจาเขาทำกันยังไงบ้าง แล้วพอ ตกลงกันได้ก็ มีการจ่ายเงินทันทีเลยหรือเปล่า”

“การเจรจา ก็จะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นคนกลาง เราเป็นฝ่ายแรงงาน และมีนายจ้างที่เป็นฝ่าย นายจ้าง เราเสนอขอไปก่อนว่า อยากได้เงินคืน 200,000 กว่าบาท พอนายจ้างไม่ตกลง และทำข้อสรุปไม่ได้ ในการคุยกันครั้งแรก จึงต้องนัดเจรจาครั้งที่ 2”

“เจรจาครั้งที่สอง ห่างจากครั้งแรกกี่วัน นานไหม”

“ไม่นานหรอก ห่างจากการเจรจาครั้งแรก 6 วัน การเจรจาครั้งที่ 2 พอติดกลางกันได้ว่านายจ้าง จะจ่ายเงิน 157,340 บาท แต่นายจ้างก็บอกว่า ไม่มีเงินมาจ่ายที่เดียว ก็เลยขอผ่อนเป็น 6 งวด ตอนแรกพวกเราก็ไม่ยอม อยากจะได้เงินที่เดียว ก่อนเดียว แต่ฝ่ายนายจ้างก็ยืนยันว่าไม่สามารถ หาเงินเป็นก้อนมาได้งวดเดียว เราก็เลยต้องยอม ให้จ่ายแบบผ่อน แต่สุดท้ายก็ได้เงินกันทุกคน”

“แล้วจำนวนเงิน 200,000 กว่าบาทนี่มาได้ยังไง พวกนายคิดยังไง”

“ก็คิดตั้งแต่เรารอกคำร้อง ที่เรียกว่า คร. 7 แล้วแหละ ในนั้นจะให้เรารอกข้อมูลว่า เราเป็นใคร ทำงานอะไร นายจ้างคือใคร ทำไมถึงอยากขอเงินคืน เป็นจำนวนเท่าไร ในตอนนี้แหละที่เราจะต้องจำให้ได้ ว่าที่นายจ้างเก็บเงินเราไปนั้น ตั้งแต่เมื่อไหร่ ถึงเมื่อ ไร เป็นจำนวนแต่ละครั้งกี่บาท แล้วเราก็ คิดคำนวณ

กันออกมา ก็จะได้จำนวนเงินที่แต่ละคนจะต้องได้คืน พอเอาของแต่ละคนมารวมกันจึงได้ 200,000 กว่าบาท นี่แหละ”

“อ้อ เป็นอย่างนี้เอง”

“เฮอ แล้วทำไมเราไม่ได้เงินทั้ง 200,000 บาทละ ก็มันเป็นเงินที่เราถูกหักไปจริงๆ ไม่ใช่เทรอ”

“พวกเราก็อยากจะได้เงินคืนเต็มเม็ดเต็มหน่วย เหมือนกัน แต่ว่าตอนนั้นหลักฐานที่เรามีมัน ไม่เพียงพอที่จะบังคับให้นายจ้างจ่ายทั้งหมดได้ พวกเราก็เลยยอมรับเงินจำนวน แสนกว่าบาท ก็ยังดีกว่าไม่ได้อะไรเลยนะ”

“ถ้างั้นก็แสดงว่าพวกเราที่กำลังทำงานกันอยู่ที่นี่ ก็ต้องเก็บหลักฐานไว้สิ เพื่ออนาคตอาจจะต้องใช้”

“ใช่ อย่างน้อยก็ให้เราระบายทีก็ข้อมูลไว้ว่า เราทำงาน

กับใคร ที่ไหน บริษัทอะไร นายจ้างชื่ออะไร เราเริ่มทำงานกับเขาเมื่อไหร่ ได้ค่าแรงวันละกี่บาท ทำโอทีหรือเปล่า ได้เงินค่าโอทีหรือเปล่า มีวันหยุดไหม ถูกหักเงินค่าอะไรบ้าง”

“เรารู้แบบนี้ก็ดีแล้ว พวกเราจะได้เตรียมตัวกันถูก ขอบใจนายหลายคนนะที่มาบอกให้เราทราบว่า เรามีสิทธิอะไรบ้าง”

“ยินดีเป็นอย่างยิ่งเลย จริงๆ ตอนนั้นแรงงานข้ามชาติในเชียงใหม่ก็ มีการรวมกลุ่มกันนะ และได้มีการคุยกันเรื่องสิทธิแรงงานด้วย หากเรารู้ว่าเขาจะเจอกันเมื่อไหร่ เราจะบอกนะ”

“ได้เลย เราจะได้มีความรู้เรื่องสิทธิแรงงานมากขึ้น จะได้ไม่ถูกนายจ้างเอาเปรียบอีก”

หมายเหตุ:

เรื่องของเมืองและเพื่อน รวม 35 คน ใช้เวลาดำเนินการค่อนข้างเร็ว คือหลังจากยื่นคำร้อง คร. 7 ได้เพียง 5 วันก็มีการเจรจาครั้งที่ 1 แต่นายจ้างไม่ยอมจ่ายเงินจำนวน 200,000 กว่าบาท ตามที่แรงงานขอ ดังนั้น ในอีก 6 วันต่อมาได้มีการเจรจาครั้งที่ 2 ทั้งฝ่ายแรงงานและฝ่ายนายจ้าง ตกลงที่จะรับจ่ายเงิน 157,340 บาท โดยมีการผ่อนจ่ายเป็น 6 งวด แรงงานได้รับเงินครบแล้ว

เขากล่าวหาพวกเรา

เหมยซาเป็นแรงงานข้ามชาติมาจากประเทศพม่า บ้านอยู่ที่เมืองย่างกุ้ง เธอมีอาชีพค้าขายแต่รายได้ไม่พอกับรายจ่าย เพราะการค้าขายผิดเคืองเธอและสามีจึงเข้ามาทำงานในเมืองไทย ตอนแรกทั้งคู่ทำงานโรงงานในกรุงเทพฯ ต่อมาทางโรงงานปลดคนงานออกเธอและสามีจึงต้องหางานใหม่และด้วยเหตุผลเดียวกันอีกทั้งบางที่ ให้ค่าแรงถูกมากพวกเขาจึงเปลี่ยนที่ทำงานไปอีกหลายแห่งแล้วก็ย้ายมาทำงานโรงงาน ในแม่สอดแต่นายจ้างจ่ายค่าจ้างถูกมากแรงงานจึงได้รวมตัวกันประท้วง ต่อมาก็ถูกไล่ออกพวกเขาจึงนำเรื่องเข้าสู่ชั้นตอกระทรวงการยุติธรรมเป็นผลให้สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเป็นค่าชดเชยให้พวกเขาในที่สุด

หลังจากเลิกงาน เหมยซาได้แวะทานขนมจีนและก๋วยทอด ก่อนจะกลับที่พัก ตอนนี้สามีเธอกลับบ้านที่พม่า เธอไม่ได้กลับไปด้วยเพราะต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายและจะรอกลับพร้อมกับตอนงานปีใหม่ที่เดี๋ยวพอทานเสร็จกำลังจะกลับ เพื่อนของเธอคนหนึ่งที่ไม่ได้เจอกันมานานแล้วได้เข้ามาทักทาย

“เหมยซ่า ดีใจจังเลยที่ได้มาเจอเธอที่นี่”

“อ้าว มะตุ่งซ่า เธอสบายดีไหม”

“ฉันสบายดี มีลูกแล้วคนหนึ่ง แล้วเธอล่ะ”

“ฉันก็สบายดี แต่ยังไม่มียูกเลย หากเก็บเงินได้ก็ว่าจะกลับไปอยู่บ้าน พอจะตั้งตัวได้ฉันก็ว่าอยากจะมีลูกเหมือนกันแล้วเธอมาทำงานที่ด้วยเหรอ แล้วใครเลี้ยงลูกให้”

“พอกับแม่ของสามีฉันเขาช่วยดูให้ บ้านสามีฉันอยู่เสียวดีนี่เองก็เลยกลับบ้านได้บ่อย”

“ดีจังเลยนะ บ้านฉันอยู่ไกล เลยไม่ค่อยได้กลับบ้านบ่อยเท่าไร”

“เออเน่ ฉันเคยได้ยินมาว่าเธอกับสามีเคยไปที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานด้วยจริงหรือเปล่า”

“จริง ตอนนั้นฉันกับสามีและเพื่อนๆ ที่โรงงาน ไปยื่นข้อเรียกร้องกัน”

“แล้วพวกเธอก็ได้เงินกันด้วยใช่ไหม”

“ใช่แล้ว”

“ฉันเคยได้ยินมาหลายครั้งแล้วว่า แรงงานพม่ามีการประท้วงและได้ไปเรียกร้องความยุติธรรมที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน บางคนก็ไปศาลด้วย แต่ฉันก็ยังไม่เคย

ได้ยื่นเรื่องอย่างละเอียดเลย เธอช่วยเล่าให้ฉันฟังหน่อยสิว่า เขาทำกันยังไงบ้าง แล้วเรื่องของเธอมันเริ่มต้นจากตรงไหนหรือ”

“ตอนนั้นฉันกับสามีทำงานที่โรงงานเย็บผ้าแห่งหนึ่ง แต่เขาให้ค่าจ้างน้อยมาก และบางช่วงก็ไม่มีงานให้พวกเราทำ พวกเราก็เลยรวมตัวกันขอเจรจากับนายจ้าง”

“พวกเราที่เป็นแรงงานขอเจรจากับนายจ้างเองได้ด้วยหรือ”

“ได้สิ หากเรารู้สึกว่าสภาพการทำงานไม่ดี เช่น ค่าจ้างน้อย หรือไม่มีความยุติธรรม เราก็สามารถบอกนายจ้าง และขอให้เขาจัดการสิ่งที่เราต้องการได้ แต่ทางนายจ้างจะให้ตามที่เราขอหรือเปล่านั้นก็แล้วแต่นายจ้างนะ แต่หากเขาไม่ยอมทำอะไรให้เราเลย เราก็สามารถใช้ขั้นต่อไปได้”

“เทร่อ แล้วตอนนั้นพอพวกเธอรวมตัวกันนั้นได้ทำอะไรกันบ้าง แล้วนายจ้างได้ให้ตามที่ขอไปหรือเปล่า”

“ตอนนั้นเราขอไป 2 ข้อ คือ

1. ขอให้ขึ้นค่าจ้างรายเดือนให้เท่ากับโรงงานอื่น และ
2. ขอให้แรงงานที่ได้ค่าจ้างรายวันได้รับเงินค่ากับข้าววันละ 20 บาทและเราได้บอกนายจ้างด้วยว่า หากไม่ทำตามที่เราขอ เราก็จะหยุดงานแต่นายจ้างก็ไม่ได้ให้ตามที่เราร้องขอ โดยเขาได้ขอให้เรารับข้อเสนอของเขาแทน”

“เขาเสนออะไรมา แล้วพวกเธอรับไหม”

“เขาเสนอว่า จะเปลี่ยนการจ้างพวกเราทุกคนให้เป็นแบบรายวัน ได้ค่าจ้างตามค่าจ้างขั้นต่ำ ตอนนั้นได้วันละ 139 บาท แต่พวกเราต้องย้ายออกไป

อยู่นอกโรงงาน ทางโรงงานจะไม่ให้ที่พักและสวัสดิการใดๆ ทั้งสิ้นพวกเราที่ยอมและได้ย้ายออกไปหาที่พักเอง”

“แล้วหลังจากนั้นเป็นยังไงต่อ”

“พวกเราเข้ามาทำงานตามปกติ แต่คราวนี้ นายจ้างให้หลังซื้อเข้าทำงานด้วย และงานก็ยังเหมือนเดิมคือบางวันที่มีงานทำ บางวันที่ไม่มีงานทำ พอครบ 1 เดือน ทางโรงงานก็ไล่แรงงานออก 71 คน”

“ทำไมล่ะ ทำไมต้องไล่ออกด้วย”

“ทางโรงงานได้มีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาพวกเรายู่ 3 ข้อคือ

1. ทำให้นายจ้างและโรงงานได้รับความเสียหายจากการทำงาน
2. หลังจากโรงงานเปลี่ยนสภาพการจ้างงานแล้ว แรงงานซึ่งก็ยังไม่ทำงานให้เสร็จ
3. นายจ้างได้ว่างกล่าวตักเตือนทั้งด้วยคำพูดและด้วยหนังสือ แต่แรงงานไม่ทำตาม”

“แล้วพวกเราได้เป็นอย่างที่เขาวางหรือเปล่านั้น”

“ไม่เลย ก็เขาไม่ให้งานพวกเราทำ แล้วเราจะเอางานที่ไหนมาทำ แล้วจะหาว่าเราขี้เกียจได้ อย่างไรข้ออื่นๆ เราก็ไม่ได้ทำนะ เราก็ตั้งใจอยากทำงานหาเงินมากๆ เราไม่ได้ทำให้เขาเสียหายตรงไหน เมื่อเป็นอย่างนี้พวกเราจะยอมได้อย่างไร ใจไหม เราก็เลยต้องทวงสิทธิของเราบ้าง”

“แล้วคราวนี้เธอได้รวมกลุ่มกันอีกไหม”

“รวมสิ พอถูกไล่ออก พวกเราก็ออก แล้วได้รวมตัวกันไปปรึกษา YCOWA ซึ่งเราก็ได้รับคำปรึกษาเรื่อง กฎหมายและพวกเราที่รู้ว่า พวกเรามีสิทธิอะไรบ้างและสามารถไปเรียกร้องให้นายจ้าง

จ่ายค่าชดเชยซึ่ง ต้องไปที่สำนักงานสวัสดิการและ
คุ้มครองแรงงาน”

“แล้วที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
เราต้องทำอะไรบ้างล่ะ ถึงจะได้เงินจากนายจ้าง”

“เราก็ต้องกรอกคำร้องก่อน แต่แบบฟอร์มเป็น
ภาษาไทย เจ้าหน้าที่ที่สำนักงานสวัสดิการและ
คุ้มครองแรงงาน เขากรอกให้แต่เราต้องให้ ข้อมูล
ว่าเราชื่ออะไร ทำงานอะไร นายจ้างเป็นใคร ทำไมถึง
ไปเรียกร้องและต้องการเรียกร้องอะไร คิดเป็น
จำนวนเงินเท่าไร”

“แล้วเธอเรียกร้องค่าอะไรไปบ้างล่ะ”

“เราเธอ ส่วนมากเรากับเพื่อนๆ ก็เรียกร้อง ค่าจ้าง
และค่าชดเชยการเลิกจ้างนะ เพราะว่า เขาไม่ได้ให้
ค่าจ้างเราตามค่าจ้างขั้นต่ำ แล้วตอนที่เขาจะให้เรา
ออกจากงาน เขาก็แฉ่งและให้ออกเลย โดยไม่ได้
บอกล่วงหน้า 1 เดือน”

“แล้วได้เงินเลยเธอ”

“เปล่าหรอก ทางสำนักงานสวัสดิการฯ ต้องเรียก
นายจ้างมาถามข้อเท็จจริงก่อน เพราะเขาจะต้อง
ถามทั้งสองฝ่าย คือเขาต้องฟังทั้งสองฝ่ายก่อนที่
จะออกคำสั่งว่า นายจ้างควรจะจ่ายเงินให้เรา
หรือเปล่า และต้องจ่ายเท่าไร”

“งั้นก็แสดงว่าเราก็ไม่แน่ว่าจะได้เงินตามที่ขอไป
หรือเปล่านะลิ”

“ใช่แล้ว ซึ่งพอคำสั่งออกมาแล้ว หากเราไม่พอใจ
คำสั่งเราก็สามารถนำเรื่องฟ้องร้องต่อไปได้อีก
แต่เราก็ต้องยอมเสียเวลาเพิ่มไปอีกนะ”

“แล้วเรื่องของเธอบลงได้ยังไงล่ะ”

“ก็หลังจากที่พวกเราร้องเรียนไปได้สัก 3-4 เดือน
เจ้าหน้าที่สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ก็ได้มา
บอกพวกเราว่า ได้ตัดสินใจให้นายจ้างจ่ายเงินให้เรา”

“เธอ แล้วนายจ้างเขาจ่ายเงินให้เรายังไง แล้วเธอได้เงินตามที่ขอไปหรือเปล่า”

“นายจ้างบอกว่ายังมีเงินไม่พอ ก็เลยขอยืดเวลาไปอีกเดือนหนึ่ง แล้วเขาก็เอาเงินมาจ่ายให้เรา”

“ในช่วงที่กำลังเป็นเรื่องเป็นราวกันอยู่นั้น เธอได้ทำงานหรือเปล่า แล้วมีปัญหาอะไรบ้างไหม”

“เราก็ได้ทำงานนะ แต่เป็นโรงงานเล็กทำได้ไม่เกิน 2 เดือนก็ต้องออกไปทำงานที่ใหม่ เพราะทางโรงงานไม่จ้างให้ทำ นอกจากนั้นเวลาจะออกไปไหนก็ลำบาก เพราะกลัวจะถูกตำรวจจับ บางคนก็เจอนักเลงทำร้ายด้วย แต่ฉันก็โชคดีที่ไม่เจอนักเลง”

“กว่าจะต่อสู้ได้สำเร็จนี้ไม่ใช่่ง่ายๆ เลยนะ”

“ใช่ เราต้องใช้ความอดทน และความกล้าตัดสินใจมากเลย”

“พอเธอได้เงินชดเชยจากนายจ้าง เธอคงจะดีใจมากเลยนะ แล้วเธอได้เงินมาเท่าไร”

“ใช่ พวกเราดีใจมาก ฉันได้เงินมาประมาณ 25,000 บาท ที่สำคัญ ฉันและเพื่อนๆ ดีใจที่ชนะนายจ้าง เราจะได้รับบทเรียนว่าการละเมิดสิทธิคนอื่นนั้นต้องได้รับผลอย่างไรบ้าง”

“สิ่งสำคัญที่สุดที่เธอได้รับจากเรื่องนี้คืออะไร”

“ก็การที่ฉันเข้าใจกฎหมายนั้นแหละ เพราะก่อนหน้านี้ ฉันไม่รู้เรื่องอะไรเลยเกี่ยวกับกฎหมาย หลังจากนั้น หากใครที่ถูกละเมิดสิทธิ ฉันก็สามารถ

ให้คำแนะนำได้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง และพวกเรามีสิทธิอะไรกันบ้าง”

“ถือว่าการต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรมของเธอนี้ให้อะไรๆ แก่เธอมากเลยนะ”

“ใช่ ฉันดีใจมากที่เคยต่อสู้ตามขั้นตอนของกฎหมายและความรู้ที่ได้มีมันจะติดตัวฉันไปจนวันตายเลยแหละ และฉันก็จะบอกคนอื่นให้มากที่สุด เพราะแรงงานจะได้มีสิทธิแรงงานและ ใช้สิทธิของตนเองให้มากที่สุด”

“ขอบใจมากนะที่เธอช่วยทำให้ฉันรู้เรื่องการใช้กฎหมายมากขึ้น”

“ยินดีจ้า ฉันดีใจถ้ามันเป็นประโยชน์กับเธอและคนอื่น”

“ฉันจะต้องไปแล้วเธอยังมีอะไรจะบอกฉันอีกไหม”

“หากเราอยากให้เกิดความเป็นธรรม เราก็ต้องลงมือทำเอง อย่าแค่คิดอย่างเดียว หากเราคิดว่าเราถูกทำให้เสียหาย หรือใครมาทำผิดกับเราเราก็ต้องลุกขึ้นมาทวงความเป็นธรรมเอง การขอความช่วยเหลือจากองค์กรก็ยังไม่สำคัญเท่าการที่เราต้องช่วยตนเอง เพราะเราคือคนที่รู้ดีที่สุดว่าเราเจออะไรมาบ้าง เราจึงต้องเป็นคนที่ต้องลุกขึ้นมาทำเอง”

“ขอบใจมากจ้า ฉันซาบซึ้งกับเรื่องของเธอมากเลย ฉันจะนำไปใช้ในอนาคตนะ และหวังว่าเราจะเจอกันอีก”

“จ้า สวัสดีจ้า แล้วเจอกันอีกนะ”

ทุกอย่างมีขั้นตอน

โกหม่องมาจากเมืองปี
รัฐปะโคย ประเทศพม่า
เขามืออาชีพตัดไม้
ครอบครัวเขามืออาชีพรับ
จ้างทั่วไป พ่อเขาทำน้ำตาล
ก้อนขายด้วย ความเป็นอยู่
ที่ขัดสน โกหม่องจึงเข้ามา
ทำงานในประเทศไทย
ที่แม่สอดเขาได้งานใน
โรงงานเย็บผ้าแห่งหนึ่ง
แต่ทางโรงงานได้ไล่ออก
โดยไม่แจ้งล่วงหน้า
เขาและเพื่อนๆ แรงงานจึง
นำเรื่องเข้าสู่กระบวนการ
ยุติธรรมได้มีการ
ฟ้องศาล เมื่อนายจ้าง
ไม่ยอมจ่ายเงิน
จึงมีการบังคับคดี
ยึดทรัพย์สินนายจ้าง
เพื่อขายนำเงินมาให้แรงงาน

โกหม่อง ได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์
กับพี่น้องแรงงานในการประชุมครั้งหนึ่งในฐานะ
ที่เขาเคยใช้กระบวนการทางกฎหมายและได้ต่อสู้
ตามกระบวนการมาหลายปีโดยไม่ย่อท้อ ทำให้
เรื่องของเขาได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก
ในตอนเริ่มต้นเขาได้แนะนำตนเองก่อนว่าเป็นใคร
มาจากไหน ทำให้ไม่กล้าเข้ามาทำงานในเมืองไทย
ซึ่งเหตุผลก็เหมือนคนอื่นๆ ที่เป็นแรงงานอพยพ
จากพม่าเข้ามาหางานทำในประเทศไทยเพราะ
เข้าใจว่าการทำงานในเมืองไทยนั้นได้ค่าแรงมาก
และคงจะสามารถเก็บเงินกลับบ้านภายในเวลาไม่ช้า
โกหม่องก็เช่นเดียวกับก่อนที่จะเข้ามาทำงานที่แม่สอด
เขาฝันว่าอยากจะได้เงินสักก้อนเพื่อกลับไป
ซื้อที่ดินที่หมู่บ้าน เพราะหวังว่ามันจะทำให้ชีวิต
ครอบครัวของเขาดีขึ้น แต่ทุกอย่างก็ไม่เป็น
อย่างที่คาดคิดไว้ เขาถูกละเมิดสิทธิแรงงาน แต่เขา
และเพื่อนๆ ก็ได้รวมตัวกันต่อสู้ตามกระบวนการ
ยุติธรรมอย่างไม่ย่อท้อ ทำให้เขาเป็นคนหนึ่งที่
มีประสบการณ์อันมีค่าและมันทำให้เขาได้เรียนรู้
เรื่องที่เป็นประโยชน์ทั้งกับตัวเองและเพื่อนๆ
แรงงานคนอื่น เมื่อถูกขอให้มาเล่าประสบการณ์
จากการใช้กฎหมายแรงงาน เขาจึงยินดีเป็นอย่างยิ่ง

“โกหม่อง ช่วยเล่าให้เราฟังหน่อยสิว่า ตอนแรกเรื่องมันเป็น
ยังไง

“โกหม่องกับเพื่อนๆ ถึงได้นำเรื่องเข้าสู่ขั้นตอนทางกฎหมาย”

“ในตอนนั้น ผมและเพื่อนๆ ได้ทำงานที่โรงงานเย็บผ้าแห่งหนึ่ง
ทางโรงงานได้บอกพวกผมว่า ทางโรงงานต้องการรับคนงาน
เพิ่ม ใครมีญาติหรือเพื่อนที่ต้องการงานทำให้พามาทำงาน
ที่โรงงานได้เลย เพื่อนๆ ที่โรงงานจึงได้ชักชวนญาติพี่น้อง

จากพม่าเข้ามาทำงานที่โรงงานนั้นกันมากมาย แต่หลังจากนั้น เพียง 1 เดือนทางโรงงาน ก็ไล่ออกทั้งคนใหม่และคนเก่า”

“ทำไมถึงไล่ออกล่ะ ทางโรงงานบอกว่ายังไง”

“ทางโรงงานไม่ได้บอกอะไรเลย จำได้ว่าวันนั้นเป็นวันรับเงินเดือน พอแจกเงินเดือนเสร็จ พวกเราทุกคนก็ถูกไล่ออกเลย พวกเรามาอยู่ที่หลังว่าเป็นเพราะทางโรงงานไม่มีงานให้พวกเราทำ

“อยู่ๆ ก็ไล่ออกแบบนี้ก็เดือตร้อนกันแยะเลยสิ”

“ใช่แล้ว ทางโรงงานไม่ได้บอกล่วงหน้า เราเลยหางานใหม่ไม่ทัน อีกอย่างช่วงนั้นเป็นช่วงต่อบัตรด้วยเมื่อโรงงานไล่เราออก และบอกว่าจะไม่ต่อบัตรให้พวกเราได้เลยเดือตร้อนกันมาก”

“ทำไมไม่ทนายจ้างจดทะเบียนใหม่ล่ะ”

“ก็นายจ้างยึดบัตรของพวกเราไว้หมดเลย ที่เรามีเพียงฉบับถ่ายเอกสาร พวกเราเลยขอให้นายจ้างคืนทร. 38/1 แต่ทางนายจ้างก็บอกว่าใครอยากได้คืนให้เอาเงิน 500 บาทมาแลก”

“แล้วมีใครเอาเงินไปแลกไหม”

“ไม่มีหรอก เพราะเราไม่มั่นใจว่า หากนำเงิน 500 บาทไปแลกแล้ว เราจะได้ ทร.38/1 คืนมาจริงหรือเปล่า เหตุผลอีกอย่างคือพวกเราไม่มีเงินกันด้วย และพวกเราก็มีสำเนาที่ถ่ายเอกสารเก็บไว้แล้วด้วย ”

“แล้วถูกไล่ออกกันทั้งหมดกี่คน แล้วพวกนายได้ทำยังไงกันต่อล่ะ”

“ประมาณ 200 คนที่ถูกไล่ออก แล้วพวกเราก็ได้ปรึกษากัน พอตีในกลุ่มมีบางคนทีพอจะรู้เรื่อง

สิทธิแรงงานอยู่ข้างใดบอกเพื่อนๆ ว่า เราจะต่อสู้ได้อย่างไร และพวกเราตัดสินใจที่จะต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรม พวกเราจึงพากันไปพบ YCOWA จำได้ว่ามีประมาณ 100 กว่าคนนะที่ร่วมใจไปด้วยกัน”

“แล้ว YCOWA ได้ทำอะไรกับพวกนายบ้างล่ะ”

น้องแรงงานคนหนึ่งถามขึ้น

“YCOWA ก็ได้ให้ความรู้เรื่องสิทธิแรงงาน และบอกถึงผลดีและผลเสีย ของการสู้คดีและได้บอกว่า จะต้องใช้เวลาทั้งหมดประมาณเท่าไร”

“หลังจากนั้น โกห่มองกับพวกเราได้เข้าสู่ขั้นตอนทางกฎหมายทุกคนหรือเปล่า”

“ไม่หรอก เพราะบางคนถอดใจที่จะต้องใช้นานมากก็เลยไม่เอาด้วย เหลืออยู่ 36 คนที่พร้อมจะสู้คดีจริงๆ”

“พอจะสู้คดีจริงๆ แล้วเราต้องเริ่มจากอะไรล่ะ”

“ตอนแรกเลย เราก็ต้องไปที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกันก่อนเพื่อไปยื่นคำร้องและกรอก คร.7 เพื่อขอค่าแรงและค่าล่วงเวลา เพราะก่อนหน้านั้นทางโรงงานไม่ได้จ่ายค่าแรงตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ คือจ่ายน้อยกว่าและเวลาที่พวกเราทำงานล่วงเวลาก็ไม่ได้ค่าจ้างโอทีด้วย”

“แล้วขั้นตอนต่อไปเป็นยังไงต่อหรือคะ”

“หลังจากที่พี่และเพื่อนๆ ยื่นคำร้องเสร็จก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสวัสดิการฯ ที่จะต้องไปบอกให้นายจ้างจ่ายเงินให้กับพวกพี่ แต่ทางนายจ้างก็ไม่ยอมจ่ายนะ”

“อ้าว แล้วต้องทำยังไงต่อละทีนี้”

“ทางสำนักงานสวัสดิการฯ ก็เลยนำเรื่องส่งฟ้องศาล”

“แล้วทางนายจ้างก็เลยยอมจ่ายเงินหรือคะ”

“ยังไม่ยอม เพราะที่ทางสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานฟ้องนั้นเป็นคดีอาญาที่นายจ้างไม่ทำตามคำสั่งสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ส่วนเรื่องค่าแรงต้องไปฟ้องศาลแรงงานเอง”

“อ้อ เป็นอย่างนี้เอง ”

“ใช่แล้ว พี่และเพื่อนฯ จึงได้นำเรื่องเข้าสู่ศาลแรงงาน แล้วทุกอย่างก็เป็นไปตามขั้นตอนศาลที่มีการตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นความจริงแล้ว ศาลก็มีคำพิพากษาให้นายจ้างจ่ายเงินให้พวกพี่”

“คราวนี้นายจ้างก็จ่ายเงินให้ใหม่”

“ยัง นายจ้างยังไม่ยอมจ่ายอีก คราวนี้ก็เลยต้องใช้อีกขั้นตอนหนึ่ง”

“ขั้นตอนอะไรหรือ”

“การบังคับคดี ก็คือการบังคับให้นายจ้างทำตามคำพิพากษาของศาล”

“ต้องทำอย่างไรบ้างล่ะ”

“ก็มีการขอให้ศาลตั้งพนักงานบังคับคดี หลังจากนั้นก็มีกรียึดทรัพย์สินนายจ้าง เพื่อนำไปขายจะได้มีเงินมาจ่ายให้พวกเราไง”

“แล้วยึดทรัพย์นี่เขาทำยังไงบ้าง”

“ก็มีการเข้าไปในบ้านของนายจ้างเลขนะ แล้วก็เข้าไปชี้ว่าของชิ้นไหนที่เราจะเอา หลังจากนั้นก็นอออกมาเลย”

“ใครบ้างที่ไปชี้ของในบ้านนายจ้างบ้าง”

“ก็มีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานบังคับคดี เจ้าหน้าที่ตำรวจ นายความ ตัวแทนฝ่ายแรงงาน แล้วทรัพย์สินอื่นๆ ของนายจ้างละ เช่น ที่ดิน อย่างนี้ยึดได้ไหม”

“ได้ ทรัพย์สินทุกอย่างที่เป็นชื่อนายจ้างหรืออยู่ในบ้านนายจ้างที่สามารถนำไปขายได้ เราก็ยึดได้ทุกอย่าง แต่หากเป็นที่ดิน เราก็ต้องสืบให้แน่ใจว่าเป็นของนายจ้าง เราจึงสามารถยึดได้”

“พอยึดมาแล้ว ต้องทำยังไง ขายยังไงเธอ”

“ทางสำนักงานบังคับคดี เขาจะประกาศขายเอง แล้วก็จะมีคนมาประมูลซื้อไป ใครให้ราคาสูงสุดก็ได้ซื้อไป พอขายได้หมดทุกชิ้นแล้วเงินนั้นถึงจะเอาไปให้แรงงาน ”

“แล้วพี่ได้เงินครบหมดหรือยัง”

“ยังเลย เพราะว่าของของนายจ้างที่ขายไปแล้วนั้นเงินที่ได้ยังไม่พอที่จ่ายให้ทุกคนจน ครบตามที่ศาลสั่งก็เลยจะต้องมีการสืบต่อไปว่านายจ้างมีทรัพย์สินอะไรอีก”

“นายจ้างคนนี้นี่ ไม่ยอมเลขนะ ขนาดศาลสั่งก็ยังไม่จ่าย”

“นายจ้างไม่ยอม เราก็ไม่ยอมเหมือนกัน เราก็จะใช้กฎหมาย เอาผิดกับเขาให้เขาชดใช้พวกเราให้ได้”

“แต่มันใช้เวลานานไหมพี่”

“ใช่ แต่พวกพี่ก็เชื่อในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมนะ จึงได้ไม่ย่อท้อ และร่วมมือร่วมใจกัน ต่อสู้ให้ถึงที่สุด”

“พวกพี่ๆ เก่งจัง แล้วนอกจากเวลาที่นานมาก พี่ๆ เจอปัญหาอย่างอื่นบ้างหรือเปล่า”

“ชอบใจมากจ้า พี่ๆ ก็ไม่ได้เก่งอะไรมากมายหรอกนะก็เหมือนพวกเราที่นั่นแหละ เราเป็นแรงงานเหมือนกันแต่พอถูกละเมิดสิทธิแล้ว และเมื่อตัดสินใจต่อสู้เรียกร้องความยุติธรรมพวกพี่ก็ได้ต่อสู้อย่างถึงที่สุด ส่วนเรื่องปัญหาที่เจอก็มีคือ ทางานทำยากมาก พอเราไปสมัครงานใหม่แล้วเขารู้ว่าเรามาจากโรงงานนี้ซึ่งเคยมีปัญหา เขาก็ไม่รับ”

“แล้วพี่ได้งานทำไหม”

“ใช่ หลังจากรอหลายเดือนพี่ก็ได้งานทำพอได้เงินมาก็เอาไปแบ่งใช้กับเพื่อนๆ คนอื่นที่เขายังไม่มีความทำ”

“แล้วที่กินที่อยู่ทำยังไงกันคะ”

“พอดี ที่ YCOWA เขาช่วยสนับสนุนเรื่องที่พักและอาหารให้ เพราะเขาเชื่อว่า หากเราชนะคดี ต่อไปทางโรงงานอื่นๆ จะได้ไม่เอาเร็ดเอาเปรียบแรงงานอีก”

“พวกพี่ๆ นี่น่าชื่นชมจังเลยนะและมีความพยายามกันมากๆ ด้วย สิ่งพวกพี่ทำถือว่าส่งผลต่อแรงงานคนอื่นๆ และแรงงานรุ่นหลังในเวลาต่อมาด้วยที่สภาพการทำงานของพวกเขาจะได้ดีขึ้น”

“พี่เชื่อว่า หากเราไม่ท้อถอยสักวันหนึ่งเราต้องได้ในสิ่งที่เรียกร้องแน่นอน สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับแรงงานก็คือสิทธิแรงงานพวกเรารักษาสิทธิให้ดีและใช้สิทธิของเรา อย่าให้ใครมาละเมิดได้”

“ได้เลย ต่อไปนี้พวกเราจะรักษาสิทธิ และใช้สิทธิแรงงานของเรา”

หมายเหตุ:

โกทหม่อง กับพวกรวม 19 คน ชาย 14 คน หญิง 5 คน

- จำนวนเงินที่ร้อง ในคร.7 ที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อ.แม่สอด ทั้งสิ้น 759,684 บาท
- วันที่ 11 สิงหาคม 48 สวัสดิการฯ ได้มีคำสั่งให้จ่ายเงินแก่ลูกจ้าง เป็นเงิน 759,684 บาท
- ทางนายจ้างไม่ยอมจ่ายเงินตามคำสั่งของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ทางสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ส่งฟ้องคดีอาญาที่สถานีตำรวจภูธร อ.แม่สอด ขอให้นายจ้างไม่จ่ายเงินแก่ลูกจ้างตามคำสั่งพนักงานตรวจแรงงาน
- วันที่ 29 พ.ศ. 2550 นิติกรของศาลจังหวัดแม่สอดให้แรงงานไปยื่นคำฟ้อง
- ศาลมีคำพิพากษาให้นายจ้างจ่ายเงินตามคำสั่งของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- ปัจจุบันได้รับเงินจากการบังคับคดีแล้วจำนวน 122,226.47 บาท และสืบหาทรัพย์สินของนายจ้างต่อไป

นึกว่าจะดี

นางสาวคำ อายุ 23 ปี เข้ามาทำงานในเมืองไทยตั้งแต่อายุ 13 ปี มาจากรัฐฐานประเทศพม่า เธอทำงานเป็นคนทำงานบ้าน ให้กับนายจ้างคนเดียว เป็นเวลาต่อเนื่องกันถึง 9 ปี โดยไม่ได้รับค่าจ้าง ต่อมาเธอสามารถออกมาจากบ้าน นายจ้างและได้รับเงินติดตัว มาเพียง 18,000 บาท หลัง จากพี่เธอได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการทางกฎหมาย เธอตัดสินใจที่จะใช้สิทธิและเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย ทำให้ได้รับเงินเพิ่มอีกจำ นวน 30,000 บาท รวมจำนวนเงินที่ค่าได้รับทั้งหมดคือ 48,000 บาท

ในระหว่างที่กำลังรอเพื่อนคนอื่นๆ ในกลุ่ม และรอเวลาการประชุม เงินนั่งอยู่บนม้าหินอ่อนพลันสายตาก็สะดุดไปเห็นผู้หญิงคนหนึ่งที่กำลังเดินตรงมา ทางเงิน มีหน้าตาทำทางที่เงินรู้สึกคุ้นเคย นั่นมันเพื่อนที่เธออยากเจอมาตั้งนานแล้วนี่ เงินคิดในใจ

“คำ นั่นคำใจใหม่” เงินตามออกไปทันควันด้วยความตื่นเต้น

“เงิน นั่นเงินจริงๆ ด้วย” คำก็ดีใจไม่แพ้กันทั้งสองจับมือกันด้วยความดีใจ

“นี่เราไม่ได้พบกับเกือบสิบปีแล้วนะ ดูเธอยังสวยเหมือนเดิมเลย”

คำทักทายเพื่อนจากหมู่บ้านเดียวกันที่แต่ก่อนเคยเป็นเพื่อนเล่นกันไม่ห่าง

“เธอก็เหมือนกัน เออฉันได้ข่าวเรื่องของเธอดูด้วย ที่เธอได้เงินชดเชยจากนายจ้างที่ไม่ยอมจ่ายค่าจ้างให้เธอนะ เป็นเรื่องจริงเธอ”

เงินพูดด้วยเสียงที่กระตือรือร้น

“จริง เธอรู้เรื่องของฉันด้วย”

คำตื้นใจที่มีคนทราบเรื่องของเธอ

“ใช่ เจอกันวันนี้ก็ดีแล้ว เธอเล่าให้ฉันฟังหน่อยสิ ว่าคนทำงานบ้านอย่างเราสามารถขอให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างย้อนหลังให้เราได้อย่างไร”

“ตอนแรกฉันก็ไม่เชื่อหรอกว่าฉันจะมีสิทธิขอให้ นายจ้างจ่ายเงินชดเชยให้ฉันได้ แต่ฉันก็ทำได้จริงๆ ฉันได้เงินมาที่หมื่นกว่าบาท”

“เธออยู่ ตั้งสี่หมื่นบาทเลยเธอ”

“ใช่ แต่ถ้าจะถามว่าคุ้มไหมก็ไม่ค่อยคุ้มหรอก เพราะฉันทำงานให้เขาตั้งเก้าปีเจ็ดเดือนเลยนะ แต่ก็ ยังดีกว่าไม่ได้อะไรเลยใช่ไหม”

“ใช่ๆ ที่สำคัญฝ่ายนายจ้างจะได้รู้ชะตากรรมว่า หากเขา ไม่ยอมจ่ายค่าจ้างให้เรา เราก็มีสิทธิขอให้เขาจ่าย ได้เหมือนกัน”

“แล้วเธอยังไงล่ะ แล้วมีใครช่วยเธอบ้าง”

“เรื่องมันยาว มานี่ มานั่งด้วยกันก่อน ฉันมีอะไร จะเล่าให้ฟังเยอะแยะเลย”

ทั้งสองคนหาที่นั่งเหมาะๆ แล้วคำก็เล่าประสบการณ์ ของตนให้เพื่อนฟัง

“ฉัน นะนะ ตั้งแต่ออกจากบ้านตอนอายุสิบสาม ป้าเป็นคนพามาเมืองไทยและ ป้าก็จัดการทุกอย่าง ให้ตั้งแต่ออกจากประตูบ้านจนมาถึง บ้านนายจ้าง ฉันก็ไม่เคยย้ายไปทำงานที่ไหนเลย อยู่กับนายจ้างคนเดียวถึงเกือบจะสิบปี”

“แล้วเขาก็ไม่จ่ายเงินเดือนให้เธอเลยนะหรือ”

“ใช่”

“ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ”

“ก็ตอนแรกที่ฉันเข้ามาทำงานให้เขาอะ เขาบอก จะให้เงินเดือนฉันหนึ่งพันห้าร้อยบาท แต่ในช่วงแรก เขาจะหักเงินจากฉันเดือนละหนึ่งพันบาทก่อน”

“เป็นค่าอะไร”

“ก็ที่ป่าที่พาฉันมาส่งให้บ้านนายจ้างเขาเบิกเงินจาก นายจ้างไปเจ็ดพันแปดร้อยบาท ป้าบอกเป็นค่าโรงแรม ค่ากิน และค่าเดินทางที่พาฉันมาเมืองไทย ฉันก็ต้อง ให้เขาหักจนครบก่อนถึงจะได้เงินเดือนเต็ม”

“นี่แสดงว่าเธอต้องถูกหักเงินเดือนหนึ่งพันบาทไป เป็นเวลาแปดเดือนเลยเธอ”

“ใช่ ฉันต้องใช้หนี้ให้เขาก่อน”

“แล้วเงินที่เหลืออีกห้าร้อยบาทต่อเดือนล่ะ”

“นายจ้างเขาบอกจะเก็บไว้ให้ฉันเอง วันที่ฉันออกจาก งานเขาก็จะเอาให้”

“เธอทำงานตั้งเกือบสิบปี แล้วเธอไม่เคย ขอเบิกเงินเขาบ้างเธอ”

“เคยสิ พอฉันทำงานได้ประมาณสามปี ฉันก็อยาก จะมีเงินเป็นก้อนเก็บไว้ที่ตัวเองบ้าง ฉันก็เลยลอง ขอดูเธอรู้ไหมเค้าให้เงินฉันเท่าไร”

“เท่าไรล่ะ”

“สองร้อยบาท”

“ห้า สองร้อยบาท”

“ใช่ เขาให้ฉันแค่สองร้อยบาท เขาบอกว่าฉันอยู่ กินกับเขาหมด เสื้อผ้าก็มีให้ใส่ ข้าวก็มีให้กิน ที่อยู่ก็มี”

แล้วฉันจะเอาเงินไปทำอะไร อยากได้อะไรก็ให้บอก เขาจะหาให้ฉัน ก็เลยไม่รู้จะทำยังไง หลังจากนั้นฉันก็ขอเงินเขาอีกนะ แต่ละครึ่งก็ได้รับสองร้อยบาทเท่านั้นแหละ”

“แล้วทำไมเธอไม่ออกไปหางานทำใหม่ซะเลยล่ะ”

“ก็ฉันเสียตายนเดือนที่ทำงานมาตั้งหลายปีเง้อ หากจะออกไปทำงานที่ใหม่ก็กลัวว่าจะไม่ได้เงินที่ได้ทำงานไปแล้ว อีกอย่างหนึ่งนะคือฉันไม่กล้าออกไปไหนคนเดียว”

“เธอ ตอนนั้นเธอออกมาข้างนอกแบบนี้ไม่ได้เธอ”

“ตอนนั้นฉันไม่กล้าออกไปไหนมาไหนคนเดียวหรอกออกไปไหนก็ต้องไปกับนายจ้างตลอด เพราะตอนนั้นยังไม่มีการทำงานบัตรแรงงาน เวลาจะออกไปไหนคนเดียวก็กลัวถูกจับส่งกลับบ้าน”

“เออใช่ ถ้าถูกจับส่งกลับบ้าน เธอก็จะไม่มีเงินติดตัวกลับบ้านซักบาท”

“ใช่ๆ แล้วการจะกลับเข้ามาอีกก็ต้องใช้เงิน ถ้าฉันไม่มีเงินกลับบ้าน ทุกอย่างก็จบเลย”

“แล้วเธอไม่ลองคุยกับใครเรื่องนี้เธอในตอนนั้นนะ ถ้าได้คุยกับ MAP ตั้งแต่แรกเธอก็ไม่ต้องอดทนทำงานกับเขานานขนาดนั้น”

“นี่เธอ ฉันจะบอกอะไรให้เธอ แต่จะออกจากบ้าน นายจ้างฉันยังไม่กล้าเลย แล้วฉันจะมีโอกาสไปพบเพื่อนฝูงที่ไหนได้อีก”

“เออ ใช่อย่างที่เธอพูดจริงๆ”

“แล้วตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาทำงานที่บ้านนายจ้างคนนั้นนะ เขาก็บอกให้ฉันพูดภาษาไทยตลอด

ไม่ให้ฉันพูดภาษาบ้านเรา ฉันก็เลยพูดภาษาไทยอย่างเดียว เวลาออกไปไหนกับเขาฉันก็ไม่ได้พูดภาษาบ้านเรา”

“ไม่แน่นอนะ บางทีฉันอาจจะเคยเจอคนบ้านเดียวกันแล้วก็ได้ แต่เมื่อฉันไม่ได้พูดภาษาของเราใครจะไปนึกล่ะว่าฉันไม่ใช่คนไทย”

“เออ ใช่ๆ แต่เธอก็อดทนมากนะที่อยู่กับเขาจนจะครบสี่ปี”

“ก็เขาทำให้ฉันตายใจด้วยแหละ”

“ยังไงเธอ”

“เขาบอกว่ารักฉันเหมือนลูกสาว หากฉันโตขึ้นจะส่งไปเรียนเสริมสวย ฉันก็เชื่อเขาและก็ไม่กล้าออกไปทำงานใหม่ด้วยเหมือนที่บอกนั้นแหละว่าฉันไม่มีหนทางอื่น ไม่รู้จะทำอย่างไรจะไปหาใครก็ได้ ไม่รู้จักใครที่ไหนด้วย ฉันก็เลยอยู่กับเขาไปเรื่อยๆ”

“แล้วสุดท้ายเธอออกจากบ้านเขาได้ยังไงล่ะ”

“ก็ในปี 2547 ที่รัฐบาลไทยประกาศให้นายจ้างพาแรงงานอย่างพวกเราไปทำบัตร หากใครไม่ทำจะถูกลงโทษ นั้นแหละ ฉันถึงได้ไปทำบัตรแล้วก็บังเอิญวันนั้นฉันโชคดีมากๆ เลยที่ได้เจอพี่ของฉัน”

“เธออ๋ เป็นฉัน ฉันก็คงจะดีใจมากๆ เลยนะที่ได้พบกันหลังจากที่ได้เจอกันมาตั้งสี่ปี”

“ใช่ ฉันรีบไปหาพี่ของฉัน แต่เธอรู้อิมตอนนั้นนะฉันพูดภาษาของเราไม่ชัดแบบนี้หรอก เพราะไม่ได้พูดมาตั้งเก้าปีกว่า แต่ฉันก็ยังเข้าใจอยู่นะ ฉันรีบเล่าเรื่องที่ฉันไม่ได้ค่าจ้างให้พี่ชายฟัง แต่พูดได้ไม่กี่คำนายจ้างเห็นฉันคุยกับคนอื่นก็รีบพาฉันกลับบ้าน

“แต่ฉันก็ยังทันขอเบอร์โทรศัพท์ของพี่ไว้ได้นะ”

“พอกลับถึงบ้านเธอก็รีบโทรให้เขามารับใจใหม่”

“ใช่ แต่ฉันโทรเท่าไรก็โทรไม่ติด”

“อ้าว ทำไมล่ะ”

“ก็ตอนที่ฉันขอเบอร์โทรพี่วันนั้นนะ นายจ้างเขาเห็น เขาก็เลยเอาไปเก็บไว้ แล้วเขาก็เขียนใหม่ ให้ฉัน วันหลัง “

“ตอนเขาขอ เธอก็ให้เธอ”

“ก็เขาเป็นนายจ้าง เขาบอกเขาขออะไร ตอนนั้น ฉันเชื่อเขาทุกอย่างเลย”

“แล้วพอเธอโทรไม่ติด เธอยังไง”

“ฉันก็พยายามโทรอีกตั้งหลายรอบนะ แต่ก็ไม่ได้ติดสักครั้ง ฉันก็เลยเะใจว่านายจ้างอาจจะเอาเบอร์ผิดให้ฉันก็ได้ พอเขาไม่อยู่ ฉันก็เลยแอบค้นดูในสมุดจดเบอร์โทรศัพท์ แล้วฉันก็เจอเบอร์โทรพี่ชายที่เค้าเก็บไว้ นายจ้างได้ลับตัวเลขเบอร์โทรพี่ชายตอนที่เขียนให้ฉันใหม่ ฉันก็เลยรู้ซึ่งถึงความเลวของเขา ก็วันนั้นแหละ ฉันรู้เลยว่าเขาไม่ได้หวังดีกับฉันอย่างที่ เขาพูดกับฉันเลย เขาหลอกให้ฉันทำงานให้ฟรีๆ เท่านั้นเอง”

“นี่ฉันเพิ่งเข้ามาทำงานที่นั่นได้ไม่นานดีแล้วที่รู้อย่างนี้ ฉันจะได้ไม่เชื่อใครง่าย เล่าต่อเร็ว พอเธอได้เบอร์โทรที่ถูกต้องของพี่ชายแล้วเธอยังไงต่อ”

“ฉันก็รีบโทรไปหาพี่ทันทีเลย เล่าเรื่องของฉัน ให้เขาฟัง บอกว่าบ้านที่ฉันทำงานอยู่นั้นอยู่ที่ไหน แล้วพี่ก็มาหาฉัน บอกนายจ้างว่าฉันต้องกลับบ้าน และขอเบิกเงินค่าจ้างของฉันทั้งหมด”

“เธอ แล้วเธอได้เงินเท่าไรล่ะ”

“นี่ ตอนแรกนะนายจ้างไม่ยอมให้ฉันออกมา กับ พี่ฉันหรอก เขาบอกให้ฉันรออีกหน่อยแล้วเขาจะพาฉันกลับบ้านเอง เขาบอกด้วยนะว่า จะพาฉันนั่ง เครื่องบินกลับบ้าน เรื่องอะไรฉันจะเชื่อ ฉันกับพี่เลย โทกทกเขาว่าพ่อแม่กำลังป่วยหนัก ฉันต้องรีบกลับบ้านด่วน เขาถึงจะยอมเชื่อ แล้วเขาก็ให้เงินฉัน มาแค่ 18,000 บาท”

“สำหรับเก้าปีเจ็ดเดือนเนี่ยนะ”

“ใช่ เขาให้ฉันมาแค่นั้น ฉันก็ตกใจมากจึงบอกเขา ไปว่า เงินจำนวนเท่านั้นไม่พอให้ฉันเอากลับบ้านหรอก และฉันก็ถามเขาด้วยว่าฉันทำงานตั้งเกือบสิบปี ทำไมถึงให้ฉันน้อยจัง”

“แล้วเขาตอบว่าไงล่ะ”

“เขาก็บอกว่า เขามีเงินเท่านั้นแหละ เขาเอาเงินไปลงทุนสร้างหอพักหมดแล้วให้ฉันรับไปแค่นั้นก่อน เมื่อฉันกลับมาเมืองไทยอีกครั้ง เขาจึงจะให้เงิน ส่วนที่เหลือกับฉัน ฉันไม่รู้จะทำไมยังก็เลยจำใจต้องรับเงิน เท่านั้นและออกมาพบกับพี่ชาย”

“แล้วเธอยังไงถึงได้เงินเพิ่มล่ะ”

“ก็พี่ชายฉันรู้จักมูลนิธิ MAP ว่าเป็นองค์กรที่เวลา แรงงานข้ามชาติอย่างพวกเราเดือดร้อนก็มาขอให้ เขาช่วยได้ พี่ชายจึงพาฉันมาที่ MAP แล้วฉันก็ได้ รับคำปรึกษาว่า ฉันมีสิทธิที่จะขอรับค่าจ้างค้างจ่าย โดยที่ฉันจะต้องไปกรอกคำร้องที่เรียกว่า คร.7 ที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด เชียงใหม่ ฉันก็ไป”

“ตีจ้งเลขนะที่มีสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานมาดูแลเรื่องนี้ให้เรา”

“ตอนแรกฉันก็ไม่ค่อยมั่นใจหรอกนะว่าฉันจะได้เงินค่าจ้างเพิ่มจริงๆ หรือเปล่า แต่หลังจากที่ฉันยื่นคำร้องที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ 7 วันฉันและนายจ้างก็ถูกเรียกให้ไปเจรจากันเรื่องค่าจ้างค้างจ่ายที่เหลือ”

“แล้วการเจรจาเป็นยังไงบ้างล่ะ”

“ก็ตอนแรกฉันขอให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างทั้งหมดให้ฉันสำหรับเก้าปีเจ็ดเดือนก็คิดเป็นเงิน 128,700 บาท แต่นายจ้างไม่ยอมจ่ายก็เลยจะต้องมีการเจรจารอบที่สอง ซึ่งนายจ้างตกลงที่จะจ่ายเพิ่มให้ฉันอีก 30,000 บาท โดยไม่หักค่าทำบัตรที่นายจ้างออกให้ฉัน ฉันก็ไม่เห็นทางที่ดีกว่านี้แล้ว เพราะหากฉันจะนำเรื่องฟ้องศาล เท่าที่ฉันได้รับคำปรึกษาคือฉันไม่รู้ว่าจะมันจะใช้เวลานานเท่าไรในศาลกว่าเรื่องจะจบ และอีกอย่างคือยังไม่มีการคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านโดยเฉพาะ ยังไม่มีการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำให้คนทำงานบ้าน เมื่อไม่มีอะไรมารับประกันว่าฉันจะชนะในศาล และฉันก็อยากทำงานทำใหม่ ไม่อยากเสียเวลา ฉันก็เลยตกลงที่จะรับเงินเพิ่มอีก 30,000 บาท รวมกับเงินที่ฉันได้

ตอนออกจาก บ้านนายจ้างอีก 18,000 บาท รวมทั้งหมดเป็น 48,000 บาท”

“เออ อย่างน้อยก็ยังดีกว่าไม่ได้อะไรเลยนะ”

“ใช่ วันนี้ฉันดีใจจังเลยที่ได้เจอกับเงินอีก ฉันขอให้เงินอย่าได้เจอเรื่องอย่างฉันเลยนะ”

“ฉันก็ต้องขบใจค่าที่ได้เล่าประสบการณ์ให้ฉันฟัง ฉันจะไม่เชื่อใครง่าย หากนายจ้างไม่จ่ายค่าจ้างฉันก็จะไปทำงานใหม่ และฉันก็รู้แล้วว่าพวกเราไม่มีสิทธิที่จะขอรับค่าจ้างค้างจ่ายได้ ถึงแม้ไม่มีบัตร เราก็ขอรับค่าจ้างค้างจ่ายได้ใช่ไหม”

“ใช่จ้า ทุกคนมีสิทธิได้รับค่าจ้างค้างจ่ายเหมือนกันทุกคน”

เมื่อค่าเล่าเรื่องจบก็ได้เวลาเริ่มกิจกรรมพบกลุ่มของแรงงานทำงานบ้านพอดี ทั้งคู่จึงเข้าร่วมการประชุมกับเพื่อนคนอื่นๆ คิดว่าจะเล่าประสบการณ์นี้ให้คนอื่นฟังอีกและหวังว่ามันคงจะเป็นประโยชน์ต่อคนอื่นพอสมควร.

หมายเหตุ:

- วันที่ 14 ก.ค. 49 น.ส. คำมาปรึกษากับเจ้าหน้าที่ MAP ยื่นคำร้อง คร.7 ที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- วันที่ 3 ส.ค. 49 น.ส.คำให้รายละเอียดกับเจ้าหน้าที่สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- วันที่ 30 ส.ค. 49 นายจ้างและน.ส.คำ เจรจาและตกลงจ่าย จำนวน 30,000 บาท (รับเมื่อวันที่ 8 ก.ค. 49 18,000 บาท)

จากจำนวนที่เขียนคำร้องคร.7	128,700 บาท
รวมเงินทั้งสิ้นที่ น.ส.คำ ได้รับจำนวน	48,000 บาท

บรรทัดฐานใหม่

ชิตระ เป็นแรงงานมาจาก
ประเทศพม่า เขาเคยทำงาน
โรงงานในย่างกุ้ง ต่อมาได้เข้า
มาทำงานโรงงานในแม่สอดเขา
และเพื่อนๆ ไม่ได้รับค่าจ้าง
ขั้นต่ำ รวมทั้งค่าทำงาน
ล่วงเวลา พวกเขาจึงเจรจากับ
นายจ้าง เมื่อไม่ได้ผลต่อมา
ได้นำเรื่องเข้าสู่สำนักงาน
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
และศาล ตามลำดับใช้เวลาอยู่
ปีครึ่งตั้งแต่เดือนเมษายน
2549 ถึงตุลาคม 2550
ในที่สุดเขาก็กับเพื่อนๆ ก็ได้รับ
ค่าจ้างกันทุกคน

ในระหว่างที่รอรถจะเข้าไปฝั่งเมียวดีเพื่อกลับไป
เยี่ยมบ้าน คุณก็เลิกละไปเห็นชิตระเพื่อนจากบ้าน
เดียวกันที่เคยทำงาน โรงงานด้วยกันมาก่อนแต่
ไม่ได้เจอกันนานแล้ว

“ชิตระ จะกลับบ้านหรือ”

“ใช่ นายก็จะกลับบ้านเหมือนกันใจไหมคุณ”

“ใช่ นายสบายดีไหม ไม่ได้เจอกันตั้งนาน เรามีเรื่องอยาก
จะปรึกษานายอยู่พอดี”

“ได้เลย เรื่องอะไรล่ะ”

“เราอยากใช้กระบวนการยุติธรรม ตอนนี้เราทำงานได้ค่า
แรงน้อยมาก เราปรึกษากันกับเพื่อนๆ แล้ว เข่าว่ากันว่า
เราสามารถเรียกร้องให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างขั้นต่ำให้ได้ แต่เราก็
ยังไม่แน่ใจว่าจะได้จริงหรือ และจะคุ้มไหมที่จะทำแบบนั้น เราเห็น
ว่านายเคยผ่านการขึ้นโรงขึ้นศาลมากี่เลยอยากถามว่า
มันเป็นยังไงบ้าง”

“อ้อ เรื่องนั้นนะเธอสบายมาก เราจะเล่าให้ฟังนะ เรานะใช้เวลาในศาลค่อนข้างนาน แต่สุดท้ายก็ได้เงินชดเชย ตอนแรกเราก็ไม่แน่ใจเหมือนกันแหละ ว่าเราจะได้เงินตามที่กฎหมายคุ้มครองไหม แต่สุดท้ายเราก็บอกกับนายได้เลยนะว่า กฎหมายไทยให้ความคุ้มครองพวกเรานั่นเอง”

“พวกเราที่เป็นแรงงานข้ามชาติเนี่ยะ”

“ใช่แล้ว กฎหมายแรงงานไทยให้ความคุ้มครองแรงงานทุกคน แต่ว่าการที่เราตัดสินใจที่จะใช้กระบวนการทางกฎหมาย เราก็ต้องอดทนและสามัคคีกับเพื่อนที่นำเรื่องฟ้องร้องด้วยนะ”

“เธอ ก็กฎหมายคุ้มครองแล้ว เราจะต้องอดทนอะไรอีก ทุกวันนี้เราก็มีอะไรที่ต้องอดทนมากพออยู่แล้ว”

“ก็ขั้นตอนต่างๆ ต้องใช้ความละเอียดและต้องใช้เวลา เช่น ว่าจะต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าที่เราฟ้องไปนั้นเป็นความจริง ต้องมีการสืบพยานเอา! แล้วเราจะต้องคิดคำนวณค่าแรงของเราอย่างละเอียดด้วยนะว่า เราเริ่มทำงานเมื่อไหร่ และในแต่ละวันเราควรจะได้ค่าแรงเท่าไร ค่าโอทีเท่าไรอะไรประมาณนี้แหละ มันถึงต้องใช้เวลา”

“แล้วเรื่องของนายใช้เวลาเท่าไรล่ะ”

“ปีครึ่ง”

“ตั้งปีครึ่งเชียวนะหรือ แล้วนายได้เงินชดเชยมาเท่าไรล่ะ”

“หมื่นกว่าบาท”

“แล้วนายว่าคุ้มเธอ เราว่าไม่คุ้มนะ”

“ถ้าคิดแค่ที่เราได้เงินเพียงหมื่นกว่าบาทเทียบกับ

เวลาปีกว่าก็คงไม่คุ้มหรอก แต่หากคิดในระยะยาวก็คุ้มนะ”

“คุ้มยังไง”

“ก็มันเป็นการสร้างบรรทัดฐานใหม่ไงล่ะว่าหากนายจ้างละเมิดสิทธิของเรา เราผู้เป็นแรงงานข้ามชาติก็สามารถฟ้องร้องเขาได้ และเราก็สามารถชนะคดีได้ด้วย”

“บรรทัดฐานใหม่ ก็กับการละเมิดสิทธิ นายอภิบาล คำนึงกับเราก็อีกทีซี”

“ก็หมายความว่า แต่ก่อน แรงงานข้ามชาติอย่างพวกเราที่บางคนถูกเอาเปรียบ เช่น ได้ค่าจ้างน้อยมาก น้อยกว่าค่าแรงขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไม่เคยมีใครคิดว่าจะสามารถฟ้องร้องให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างย้อนหลังได้ แต่พอมีตัวอย่างที่แรงงานชนะคือให้นายจ้างจ่ายเงินให้แรงงาน จริงๆ ต่อไปนายจ้างก็จะได้รู้ไงว่า หากคิดจะมา เอาเปรียบเราหรือโกงค่าแรงเรา เราก็มีสิทธิฟ้องร้องได้และแรงงานเองก็จะได้รู้ด้วยว่าพวกเราเองก็มีสิทธิเรียกร้องความยุติธรรมเหมือนกัน”

“เออ ถูกของนาย แล้วตอนที่นายฟ้องนะ เป็นยังไงบ้าง เราเคยได้ยินว่าความเป็นอยู่ลำบากมากใช่ไหม”

“ใช่ ลำบากพอสมควร ทางงานทำใหม่ก็ยาก เวลาไปศาลก็ต้องคอยระวังกลัวว่าจะถูกจับ แต่จะลำบากยังไง เราและเพื่อนๆ ก็ให้กำลังใจซึ่งกันและกันและร่วมใจกันต่อสู้ ในที่สุดพวกเราก็ชนะ ถ้าถามเราว่าหากย้อนเวลากลับไปใหม่ เรายังจะใช้กระบวนการกฎหมายอยู่อีกไหม เราก็ตอบได้เลยว่า เรายังเลือกที่จะทำแบบเดิมนะ”

“นอกจากพวกเรากันเองแล้ว มีใครมาช่วยเราอีกทีล่ะ”

“ก็มี MAP และ YCOWA ที่เขาสับสนุนที่พักและอาหารและก็ให้คำแนะนำทางกฎหมายว่าพวกเรามีสิทธิอะไรบ้าง พวกเราสามารถทำอะไรหรือเรียกร้องอะไรได้บ้าง แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เราชนะนั้นไม่ใช่สององค์กรนี้หรอกนะ”

“แล้วเป็นอะไรล่ะ มีอะไรที่สำคัญกว่านั้นอีก”

“ก็ความสามัคคีของแรงงานไง และนอกจากนั้นเราก็จะต้องอดทนและเชื่อมั่นว่ากฎหมายสามารถให้ความคุ้มครองเราได้จริงๆ ไม่ว่าจะเรื่องของเราจะต้องใช้เวลาขนาดไหน จะต้องเจอความลำบากอะไรบ้าง หากเราอดทนพอ เราก็จะสามารถได้รับความยุติธรรมแน่นอน”

“จึ้นนายเล่าให้เราฟังหน่อยสิ ว่านายกับเพื่อนจะต้องสามัคคีกันยังไงบ้าง”

“ก็เริ่มต้นเลยนะ ตอนแรกตัวเราเองก็สังเกตว่าทำงานไปเรื่อยๆ แต่ทำไมค่าแรงไม่เคยขึ้นเลย มีแต่ลดลง พอที่โรงงานเกิดเรื่อง เราเลยได้รวมตัวกับเพื่อนๆ ในโรงงาน ก่อนที่จะนำเรื่องฟ้องศาลเรากับเพื่อนรวมกันประมาณ 160 คน ในตอนนั้นได้ค่าจ้างทอผ้าเหมาโหลกัน โหลละ 100 บาท ต้องทอกันสองวันถึงจะได้โหลหนึ่ง ทำงานโอทีก็ไม่ได้ค่าจ้างเพิ่ม หากวันไหนทำงานถึงห้าทุ่มก็ได้เพียงมาห้าทุ่มซึ่งงอก เรากับเพื่อนๆ ก็เลยรวมตัวกันเจรจากับนายจ้างให้เขาขึ้นค่าแรงจาก โหลละ 100 บาทเป็น 140 บาท นายจ้างเขาก็ไม่ยอม”

“แล้วพวกนายทำกันต่อล่ะ”

“พวกเราที่เคยขอเป็นว่า ให้เขาจ่ายค่าทำงานโอทีหรือค่าทำงานล่วงเวลาให้ ตอนนั้นขอไปชั่วโมงละ 8-10 บาท แต่นายจ้างก็ไม่ยอม”

“เดี๋ยวก่อน ทำงานโอทีนี่คือทำงานตอนเย็นใช่ไหม”

“ใช่ การทำงานหลังห้าโมงเย็นหรือหลัง 17.00 น.ของพวกเราถือเป็นการทำงานล่วงเวลาที่เรามีสิทธิได้ค่าจ้างเพิ่ม”

“โอ้โฮ นี่เราเพิ่งรู้ละเนี่ยว่าเราทำงานล่วงเวลาฟรีมาตั้งนาน ดีละเราจะได้อะไรบ้างจากสิทธิของเราให้นายจ้างจ่ายค่าโอทีให้เราบ้าง หากได้ค่าแรงเต็มเม็ดเต็มหน่วยเราจะได้มีเงินเหลือเก็บซักที”

“กลับมาที่เรื่องของเราก่อนนะ พอนายจ้างไม่ยอมจ่ายค่าโอที พวกเราก็ได้ปรึกษา YCOWA เขาก็แนะนำว่า ให้เราไปยื่นเรื่องต่อสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน”

“เทรอ แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ ต้องไปไกลหรือเปล่า”

“ก็ในแม่สอดนี่แหละ ทุกจังหวัดมีสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน”

“ยังไม่ต้องไปศาลทันทีเทรอ”

“ไม่หรอก เราสามารถใช้ชั้นตอนที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานก่อน”

“แล้วทำไมเรื่องของนายจึงไปถึงศาลได้ล่ะ”

“ก็ที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้มีการเจรจาระหว่างพวกเรากับนายจ้าง เราได้ขอให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างตามค่าแรงขั้นต่ำให้ ตอนนั้นอยู่ที่ 139 บาท แต่นายจ้างก็บอกว่าจะจ่ายให้ก็ได้ แต่ขอหักค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าข้าว และค่าที่พัก

ที่เขาจัดให้เราคิดเป็นเงินวันละ 80 บาท ดังนั้น พวกเราก็จะเหลือค่าแรงวันละ 59 บาท พวกเราก็ไม่ยอม เลยบอกนายจ้างไปว่าหากจะทำอย่างนั้น ก็ขอให้จ่ายค่าทำงานล่วงเวลาให้เราด้วย”

“เมื่อเราได้โอทีด้วยเราก็ได้ค่าแรงต่อวันมากกว่า ค่าจ้างขั้นต่ำนะสิ”

“ใช่ เมื่อเรายื่นข้อเสนอนี้ไปแบบนี้ นายจ้างก็ไม่ทำอะไรเลยนะ พวกเราจึงไปที่ศาลเพื่อให้ศาลฟ้องคดีให้”

“แล้วที่ศาลเป็นยังไงบ้าง”

“ศาลได้ยื่นข้อเสนอนี้ให้เราและนายจ้างค่าจ้างรวมจ่ายค่าจ้างรวมค่าล่วงเวลาของพวกเราทั้งหมดเป็นจำนวน 50 เปอร์เซ็นต์ของค่าจ้างที่ต้องจ่ายจริง พวกเราจะรับหรือไม่ เรากับเพื่อน ๆ ก็ตกลงกันว่ารับ”

“แล้วนายก็ได้เงินเลยเหรอ”

“ใช่ แต่นายจ้างก็ขอผ่อนจ่ายเป็นสามงวดแต่สุดท้าย ทุกคนก็ได้รับค่าแรงกันทุกคน”

“เราได้ยินจากปากของนายแบบนี้ มันทำให้เรารู้สึกมั่นใจขึ้นมาเยอะเลยว่า แรงงานข้ามชาติอย่างเราก็

สามารถใช้กระบวนการทางกฎหมายเรียกร้องความเป็นธรรมได้แล้ว”

“แน่นอน แรงงานทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นแรงงานจากประเทศไหน อยู่ที่ตัวเราว่าเราจะใช้สิทธิของเราหรือไม่”

“ที่นายเล่ามันทำให้เราเข้าใจแล้วว่าไม่มีอะไรได้มาง่าย ๆ แต่หากเราลุกขึ้นมาต่อสู้ ลุกขึ้นมารวมพลังกัน สิ่งที่เราอยากให้เราต้องการก็ไม่ไกลเกินความพยายาม ที่สำคัญมันยังส่งผลดีต่อลูกหลานของเราในภายภาคหน้าด้วย เราตั้งใจว่าจะปรึกษากับเพื่อน ๆ ที่โรงงานทำเรื่องขอความเป็นธรรม”

“ใช่แล้วเพื่อน เราสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้มีการจ้างงานที่เป็นธรรมได้ เราตั้งใจจริง ที่ได้มาเล่าเรื่องของเราให้นายฟังในวันนี้ เรายินดีจะให้คำปรึกษานายได้ทุกเมื่อนะ เราเชื่อว่าหากนายนำเรื่องของนายเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม นายและเพื่อน ๆ จะได้รับความยุติธรรมแน่นอนเราเชื่อเช่นนั้น”

“เราก็เชื่อในสิทธิของเราเช่นกัน”

หมายเหตุ:

นายชิตระกับพวกรวม 129 คน ชาย 50 คน หญิง 79 คน

- จำนวนเงินที่ร้องกับ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ทั้งสิ้น 21,298,212 บาท
- สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีคำสั่งให้จ่ายเงินแก่ลูกจ้าง เป็นเงิน 1,872,140.72 บาท ตามคำสั่งพนักงานตรวจแรงงานฯ ที่ 3/2549
- วันที่ 7 มีนาคม 50 ทางนายจ้างเสนอ 30% จากคำสั่งสวัสดิการฯ แรงงานไม่รับ
- วันที่ 6 พฤษภาคม 50 แรงงานจำนวน 129 คน ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับนายจ้างที่ศาลแรงงานภาค 6 แห่งพิจารณาคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยตกลงจากยอดเงินจาก 1,872,140.72 บาท เป็นยอดเงิน 1,162,980.17 บาท แบ่งเป็นระดับดังนี้

ยอดเงินที่เกิน	20,000	รับ 55% 16 คน
ยอดเงิน	10,000-20,000	รับ 65% 81 คน
ยอดเงิน	5,000-10,000	รับ 85% 24 คน
ยอดเงินต่ำกว่า	5,000	รับ 100% 8 คน

ทางนายจ้างจะนำเงินมาวางที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแม่ฮ่องสอน โดยแรงงานต้องไปรับเงิน งวดที่ 1 ในวันที่ 25 ต.ค.50 ที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแม่ฮ่องสอน เป็นเงิน 494,266.57 บาทและงวดที่ 2 วันที่ 8 พ.ย.50 เป็นเงิน 668,713.59 บาท รวม 2 งวด 1,162,980.17 บาท

เราก็คณะ

ซูเมียนหมมาจากเมืองย่างกุ้ง เธอมีอาชีพรับจ้างเย็บผ้า แต่มีรายได้น้อยมาก เธอและสามีจึงชวนกันเข้ามาทำงานในแม่สอดทั้งคู่ก็ได้ทำงานในโรงงานทอผ้า ต่อมาได้ย้ายไปทำงานที่โรงงานเย็บผ้าซึ่งทางโรงงานจ่ายค่าแรงถูกมาก แต่มายังประหยัดน้ำและไฟจนเกินเหตุ ทำให้เธอและเพื่อนแรงงานได้รับความยากลำบาก จึงพากันรวมตัวเรียกร้องให้นายจ้างขึ้นค่าแรงและจัดสวัสดิการให้เหมาะสม แต่กลับถูกไล่ออกเธอและเพื่อนๆ จึงยื่นคำร้องที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจนได้มีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินแก่แรงงาน ในที่สุดซูเมียนหมาก็ได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมที่มีทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติมาประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยกัน ระหว่างพักดื่มชา กาแฟก็ได้มีแรงงานไทยคนหนึ่งเข้ามาคุยกับเธอ ซูเมียนหมาก็สามารถพูดภาษาไทยได้ ทั้งสองจึงเข้าใจกันได้เป็นอย่างดี

“ล่วลี้เตี๊จ๋า ฉันชื่อพร เธอชื่ออะไรเธอ”

“ฉันชื่อ ซูเมียนหมู ยินดีที่ได้รู้จักนะ”

“จ๋า ฉันก็ยินดีที่เราได้มาพบกันในวันนี้ ฉันเป็นแรงงานก่อสร้าง เธอทำงานโรงงานไหม”

“ใช่จ๋า เธอรู้ได้ยังไงล่ะ”

“อ้อ ก็มีคนเล่าให้ฟัง ฉันได้ยินมาด้วยนะว่าเธอเคยใช้เงินตอนของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมาแล้วใช่ไหม”

“ใช่จ๋า”

“เธอเล่าให้ฉันฟังหน่อยสิว่า ค่าทำกันยังไปบ้างถึง จะให้นายจ้างจ่ายเงินชดเชยให้เรา”

“อ้อ หากเราถูกนายจ้างเอาไว้ดเอาเปรียบเราหรือที่เรียกว่า ละเมิดสิทธิเราก็จะต้องไปเรียกร้องที่สวัสดิการ”

“แล้วเรื่องของเธอนี้เริ่มต้นยังไงหรือ ถึงได้ไปถึงสวัสดิการ”

“เรื่องของฉันเริ่มเมื่อตอนที่ฉันและสามีทำงานอยู่ที่โรงงานเย็บผ้าแห่งหนึ่งที่เขาจ่ายค่าแรงน้อยมาก และการใช้น้ำใช้ไฟก็ลำบากมาก”

“เป็นยังไงเธอ”

“ก็คือ นายจ้างจะปิดน้ำและไฟเร็วมาก เขาประหยัดมากเกินไป อย่างเช่น บางทีนะ แรงแงานบางคนกำลังอาบน้ำอยู่ ยังไม่เสร็จเลยก็ปิดน้ำซะแล้ว”

“นั่นเดี๋ยวดรอนแม่เลยสิ แล้วค่าแรงล่ะ ได้กันเท่าไร”

“วันละ 80 บาท”

“น้อยจัง น้อยกว่าค่าแรงขั้นต่ำอีกนะ”

“ใช่ ฉันและสามีเลยเก็บเงินไม่ได้สักที เพราะในแต่ละเดือนเราแทบจะไม่เหลือเงินเลย ก็เลยยังไม่ได้กลับบ้านกันสักที”

“ที่บ้านเธอทำอะไรกันเธอแล้วอยู่กันหลายคนไหม”

“ที่บ้านฉันมีด้วยกันทั้งหมด 7 คนที่ข้าย พี่สาวฉันก็เข้ามาทำงานในเมืองไทยเหมือนกัน ส่วนน้องสาวยังเด็กยังอยู่ที่บ้านกับพ่อแม่ ฉันจึงอยากหาเงินไปช่วยทางบ้าน”

“เธอได้กลับบ้านบ่อยไหม”

“ไม่บ่อยหรอก ปีละครั้ง หรือสองครั้ง”

“งั้นก็คิดถึงบ้านแยะสิ”

“คิดถึงสิ พ่อแม่เราก็เป็นห่วงเราด้วย แต่เราก็ต้องอดทนและต้องต่อสู้ เพราะเราอยากทำให้ชีวิตเราดีขึ้น อยากดูแลพ่อแม่ และอยากมีเงินมีทองให้เราพอมีกินมีอยู่ที่ดีบ้าง จะเจออะไรเราก็ต้องสู้และอดทน”

“เธอนี้เก่งจังเลยนะ ینگกลับมาเล่าต่อสิว่าพอทางโรงงานเขาทำไม่ติดกับพวกเธอขนาดนั้นแล้วพวกเธอทำยังไงกันต่อ”

“พวกเราก็รวมตัวกันเจรจากับนายจ้าง ขอให้เขาให้เราได้ใช้น้ำและไฟที่สะดวกกว่านี้ แต่เขาก็ไม่ยอม”

“แล้วพวกเธอทำยังไงกันต่อล่ะ”

“พวกเราก็เลยปรึกษากันและตกลงกันว่า จะทำเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เขาได้รู้ถึงปัญหาของพวกเรา”

“เธอ แล้วได้ขออะไรไปบ้างล่ะ”

“ก็มีอยู่ 2 ข้อใหญ่ๆ คือ

1. ขอให้นายจ้างขึ้นค่าจ้างจากวันละ 80 บาท เป็นวันละ 100 บาท
2. ขอให้นายจ้างพิจารณาการใช้น้ำและไฟให้เหมาะสม และเราได้บอกไปด้วยว่า เขาจะต้องจัดให้เราภายในวันไหน มิเช่นนั้นเราจะหยุดงาน”

“แล้วเขาให้ตามที่เราเรียกร้องไหม”

“ไม่ พวกเราก็เลยหยุดงานกันเลย ”

“แล้วนายจ้างเขายังไงกับพวกเธอต่อ”

“เขาก็ตัดน้ำตัดไฟทันทีเลยนะ เราก็เดือดร้อนกันมาก หลังจากนั้น 1 วัน ทางแกนนำก็เลยไปปรึกษากับ YCOWA ซึ่งเราก็ได้รับคำแนะนำเรื่องกฎหมาย แต่เราก็มองไม่สามารรถทำอะไรได้เพราะเพื่อนของเราซึ่งอยู่ในโรงงาน”

“อ้าว แล้วจะทำยังไงกันต่อละที่นี่”

“ก็อีก 2 วันต่อมา ทางนายจ้างได้แจ้งตำรวจให้มาไล่พวกเรานัดหยุดงานให้ออกจากโรงงาน”

“ถูกไล่ออกกันกี่คน”

“118 คน พวกเราก็เลยออกมาหาที่อยู่นอกโรงงาน บางคนก็ไปพักกับญาติหรือเพื่อน แต่มีอยู่ 80 คนไม่รู้จะไปอยู่กับใครก็เลยไปพักกับ YCOWA”

“แล้วหลังจากนั้นจึงไปยื่นเรื่องที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานให้ไหม”

“ใช่ แต่ก่อนที่จะไปสวัสดิการฯ นั้นทาง YCOWA และ MAP ได้ให้คำแนะนำเรื่องกฎหมายและสิทธิแรงงานกับเราก่อนและบอกเราว่าเราสามารถไปเรียกร้องได้ที่สำนักงานสวัสดิการฯ”

“เธอ แล้วพอไปถึงสวัสดิการฯ แล้วจะต้องทำอะไรบ้าง”

“พอไปถึงทางแกนนำของพวกเราก็แจ้งเจ้าหน้าที่ที่นั่นว่า พวกเราต้องการที่จะฟ้องนายจ้างเรื่องค่าจ้างค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และสวัสดิการที่นายจ้างจัดให้ไม่เพียงพอ”

“แล้วเราต้องทำไงต่อ”

“เค้าก็บอกให้เราเขียนคำร้องเอาไว้ก่อน และบอกเราว่าเขาจะเรียกนายจ้างมาสอบข้อเท็จจริง”

“แล้วตอนนั้นแรงงานไปร้องเรียนด้วยกันทุกคน หรือเปล่า”

“ไม่หรอก ไปกัน 80 คน และหลังจากนั้นก็ลดลงด้วยนะ”

“ทำไมล่ะ”

“ก็มีปัญหาหลายอย่าง เช่น บางคนรอนานไม่ไหว ก็เลยออกไปทำงานทำที่อื่น หรือบางคนก็เลือกที่จะรับเงินที่นายจ้างเสนอมานะ แล้วก็ไม่ทำเรื่องต่อ”

“มีแบบนี้ด้วยเหรอ แล้วนายจ้างเสนอให้ทำอะไรล่ะ”

“คนละ 5,000 บาท แลกกับการไม่ฟ้องร้องต่อคือให้จบเรื่องนั้นแหละ และหลังรับเงินแล้วแรงงานก็เดินกลับบ้านที่พม่า”

“เธอ แล้วมีปัญหาอย่างอื่นอีกไหม”

“มีสิ คือว่าหลังจากที่เราร้องที่สวัสดิการฯ ทางฝ่ายนายจ้างก็ส่งคนมาชู้พวกเราว่า ให้ถอนคำร้อง แต่เราไม่ยอม เขาถึงได้มาเสนอ เงิน 5,000 บาทอย่างที่บอกไปนั่นแหละ นอกจากนั้นนะ พวกเราก็ทำงานทำยากมาก เพราะนายจ้างเก่าได้ไปบอกโรงงานอื่นไม่ให้รับพวกเราเข้าทำงานอีก เราก็เลยลำบากกันมาก เพราะไม่มีเงินใช้จ่ายเลย แต่ก็ยังดีที่ YCOWA และ MAP ได้ช่วยเหลือเรื่องที่พักและอาหาร”

“แล้วในที่สุดเธอได้เงินกันหรือเปล่า”

“ได้ เพราะมีคำสั่งจากสวัสดิการฯ ให้นายจ้างจ่ายเงินให้พวกเรา แต่ก็คิดเป็น 15% ของจำนวนที่เราเรียกร้องไป”

“ทำไมได้น้อยจัง”

“ใช่ ฉันก็ว่าน้อย แต่ก็ยังดีกว่าไม่ได้อะไรเลยนะ และที่ล้าตัญนายจ้างก็รู้ตัวด้วยว่า เขาต้องมาจ่าย

เงินชดเชยให้เราด้วย เพราะเขามาเอารัดเอาเปรียบเราก่อน คราวต่อไปเขาจะได้ไม่กล้าทำอีกเพราะไม่งั้นเราก็จะฟ้องเขาอีกได้”

“แล้วถ้าเราไม่ยอมรับเงินที่เขาบีบบังคับล่ะ”

“เราก็สามารถยื่นฟ้องต่อได้นะ แต่ก็จะต้องใช้เวลา นานมากไปอีก เราก็เลยตัดสินใจรับเงินตามคำสั่งนั้น”

“พอจบเรื่องแล้วเธอรู้สึกยังไงบ้าง”

“ก็ทั้งดีใจและเสียใจนะ ที่ดีใจก็เพราะมีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินชดเชยให้พวกเราแต่ก็เสียใจที่เหลือเพื่อนๆ อยู่ต่อสู้ด้วยกันจนพวกเราชนะ และได้รับเงินกันเพียง 20 คนเท่านั้น หากเพื่อนๆ ร่วมต่อสู้กันมากกว่านี้ ฉันคงจะรู้สึกดีกว่านี้มาก”

“เพราะเขาทนไม่ไหวใช่ไหม”

“ใช่ จะว่าไปพวกเราตอนต่อสู้ก็ลำบากมากจริงๆ ทำงานไม่ได้ก็ไม่มีเงิน คนที่บ้านที่เราต้องส่งเงินให้ก็เดือดร้อนไปด้วย เวลาการต่อสู้ก็นานด้วย แถมนายจ้างยังมาเอาเงิน 5,000 บาท มาล่อให้เราหยุดฟ้องอีก”

“แสดงว่า พวกเธอที่ร่วมต่อสู้ด้วยกันมาจะต้องใช้ความอดทนมากเลยนะ”

“ใช่ และเราก็ต้องให้กำลังใจกันและกันด้วยไม่ว่าจะเจอปัญหาอะไรเราก็จะไม่ย่อท้อ”

“ดีจังเลยนะ ฉันจะเอาเรื่องเธอเป็นตัวอย่าง หากในอนาคตฉันหรือใครถูกเอาเปรียบฉันก็จะลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิเหมือนเธอนี่แหละ”

“ดีจ้า ฉันดีใจที่ได้มาเล่าเรื่องนี้ให้เธอฟังนะ”

“ขอบใจจ้า ไม่ว่าเราจะเป็นแรงงานชาติไหนเราก็มีสิทธิเหมือนกัน เราจะร่วมมือต่อสู้ไปด้วยกันนะ”

“ใช่จ้า เราจะสู้ไปด้วยกัน”

สิทธิเป็นของเรา

มะเดียนเทมาจากรัฐมอญ ประเทศพม่า เข้ามาทำงานในแม่สอดเพราะอยากจะมีเงินเอากลับไปลงทุนค้าขายที่บ้านเกิด แต่ที่โรงงานได้ออกกฎระเบียบไม่ให้แรงงานหยุดงานช่วงสงกรานต์ แรงงานจึงรวมตัวกันหยุดงานประท้วง นายจ้างได้ให้ตำรวจจับแรงงานส่งกลับพม่า แต่มะเดียนเทและเพื่อนๆ ได้กลับเข้ามาแม่สอดเพื่อใช้กระบวนการยุติธรรม และได้เรียกร้องค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าชดเชยและบัตรที่ถูกยึดใช้เวลาอยู่ 3 ปี แรงงานก็ได้รับเงินค่าจ้างค่าล่วงเวลาและค่าชดเชยบางส่วน

ในช่วงวันหยุดสงกรานต์ มะเดียนเทได้ไปกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ที่บ้าน ทุกคนที่บ้านดีใจมากเพราะมะเดียนเทไม่ได้กลับมาเยี่ยมบ้านนานแล้ว ญาติพี่น้องจึงได้มาทำกับข้าวกินด้วยกัน และพูดคุยกันอย่างสนุกสนานที่บ้านมะเดียนเท ญาติๆ ของมะเดียนเทได้ขอให้เธอเล่าเรื่องต่างๆ ในเมืองไทยให้ฟัง เช่นความเป็นอยู่เป็นอย่างไร ทำงานอะไรได้ ค่าแรงดีไหม นายจ้างใจดีไหม เป็นต้น นอกจากนั้นมะเดียนเทได้เล่าเรื่องที่เคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และได้รับเงินชดเชยซึ่งญาติๆ เธอได้ให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะลูกพี่ลูกน้องคนหนึ่งที่อยู่อยากจะทำมาทำงานในเมืองไทยด้วย

“จริงหรือพี่ ฉันไม่อยากจะเชื่อเลยนะว่า เราไม่ใช่คนไทยก็ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายไทยด้วยเหรอ” เหมยซาได้ถามขึ้น

“ได้สิ ตอนแรกพี่ก็ไม่เชื่อเหมือนกันนะ แต่พี่ก็พิสูจน์มาเรียบร้อยแล้ว และขอยืนยันตรงนี้เลยว่า กฎหมายไทยให้ความคุ้มครองทุกคนที่ทำงานในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็แรงงานไทยหรือแรงงานข้ามชาติ”

“จริงหรือ แล้วพี่ได้ไปศาลด้วยหรือ เป็นยังไงบ้าง ฟังดูน่าตื่นเต้นและก็น่ากลัวด้วย”

“ใช่จ้า ตอนแรกพี่ก็ไม่เคยคิดมาก่อนเหมือนกันนะว่าจะได้ขึ้นโรงขึ้นศาลด้วย ครั้งแรกก็ตื่นเต้นนะ แต่พอเราไปอยู่ในศาลแล้ว ก็ไม่มีอะไรที่ไม่ดีนะ ศาลเป็นที่ที่จะให้ความยุติธรรมแก่ทุกคน ไม่มีอะไรน่ากลัวหรอก”

“แล้วเรื่องมันเป็นยังไงมาเรื่อยๆ พี่ถึงได้ไปขึ้นศาลได้”

“เรื่องมันเป็นอย่างนี้ พี่จะเล่าให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบเลยนะ คือว่า ตอนแรกเลยเพื่อนพี่คนหนึ่งพี่เห็นเขาทะเลาะกันกับหัวหน้างาน น่าจะเป็นเรื่องงานนะ แต่พี่ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าเรื่องอะไร แต่ในตอนท้ายพี่ได้ยินว่า หากเพื่อนพี่ไม่ทำตามที่เขาบอก เพื่อนพี่ก็จะอยู่ในโรงงานไม่ได้ หลังจากนั้นอีกสองสามวัน พี่ก็เห็นเขาทะเลาะกันอีก แต่คราวนี้รุนแรงกว่าตอนที่ทะเลาะกันครั้งแรกอีกนะ”

“หรือพี่ แล้วเป็นยังไงต่อ”

“ก็พี่เห็นเขาทะเลาะกันในตอนเช้า แล้วพี่ก็เห็นหัวหน้างานเข้าไปห้องผู้จัดการ หลังจากนั้นในตอนบ่ายก็มีตำรวจเข้ามาในโรงงานมาจับเพื่อนพี่คนนั้นไป”

“เอาตำรวจมาจับเลยหรือ แล้วจับไปเพราะอะไรล่ะ”

“ก็นั่นแหละสิ เพื่อนพี่ก็ไม่ว่ามาจับเขาเพราะความผิดอะไร เพื่อนๆ ในโรงงานเลยรวมตัวกันขอให้ผู้จัดการไปประกันตัวเพื่อนคนนั้นออกมา”

“แล้วเพื่อนคนนั้นได้รับการประกันตัวออกมาหรือเปล่า”

“ได้ออกมาสิ ผู้จัดการก็ไปประกันตัวเพื่อนคนนั้น

ออกมาให้ พี่คิดว่าในตอนนั้นผู้จัดการคงไม่ยอมให้แรงงานรวมตัวกันมากขึ้น คงกลัวจะเกิดเรื่องใหญ่”

“เพื่อนพี่ได้ออกมาแล้วคงไม่มีเรื่องอะไรอีกใจใหม่”

“ไม่หรอก มีเรื่องมากกว่าเดิมอีก”

“มีอะไรอีกล่ะพี่”

“คือว่า ทางโรงงานได้ออกกฎระเบียบที่เข้มงวดกว่าเดิมอีก เช่น ให้ทำงานในวันหยุด โดยเฉพาะช่วงวันหยุดสงกรานต์ก็ต้องทำงาน”

“นั่นก็แยสิ ถ้าเป็นอย่างนั้นพี่ก็ไม่ได้กลับมาบ้านเลยนะสิ”

“ใช่ แต่คนเราก็ต้องมีวันหยุดที่เพียงพอ ทำงานแล้วต้องพักผ่อน วันหยุดเทศกาลต่างๆ ก็ควรได้หยุดจะได้กลับมาพบปะเพื่อนฝูงญาติพี่น้องได้”

“เมื่อเขาออกกฎมาอย่างนั้นแล้วพวกพี่ๆ ทำยังไงกันล่ะ”

“พวกพี่ๆ ก็เลยรวมตัวกันหยุดงานประท้วงสิ เราจะไปยอมได้อย่างไร หากเรายอมก็ต้องยอมอยู่ทุกเรื่องเมื่อไหร่จะลืมตาอ้าปากได้”

“แล้วที่ประท้วงกัน พี่ๆ ทำกันยังไงหรือ”

“ในตอนนั้น มีแรงงานที่เป็นแกนนำอยู่ 7 คนที่เป็นตัวตั้งตัวตีชวนให้พวกเรารวมตัวกันหยุดงานแล้วนายจ้างก็ไปแจ้งความกับตำรวจให้เข้ามาจับพวกพี่ๆ กัน”

“ว่า ตำรวจมาอีกแล้วหรือ”

“ใช่ ตำรวจเข้ามาในโรงงาน และพยายามจับคนที่เป็นแกนนำไป แต่พวกพี่ๆ ก็ไม่ยอม นายจ้างเลย

บอกกับตำรวจไปว่า งั้นก็ให้จับไปทุกคนเลย
เพราะทำให้โรงงานได้รับความเสียหาย”

“เสียหายยังไงล่ะพี่”

“ก็เราหยุดงาน ไม่ทำงานให้เขา เขาก็ไม่มีงาน
ส่งตามออเดอร์ แต่หากเราไม่รวมตัวกัน เราก็
จะไม่มีวันได้ในสิ่งที่พวกเราควรจะได้นะ พวกเรา
มีสิทธิที่จะเรียกร้องสิทธิของเราละ”

“สิทธิ คืออะไรเธอพี่”

“สิทธิ ก็คือสิ่งที่เราควรจะมีหรือควรจะได้รับไง”

“เช่นอะไรบ้าง”

“ก็อย่างเช่น พี่ทำงาน พี่ก็เป็นแรงงานพี่ก็มี
สิทธิแรงงาน สิทธิแรงงานก็เช่น ต้องได้รับค่าจ้าง
ตามที่กฎหมายกำหนดตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ
หากทำงานเกินวันละ 8 ชั่วโมงก็ต้องได้เงิน
ค่าทำงานล่วงเวลาหรือที่เรียกว่า โอที นอกจากนี้
ก็ต้องมีวันหยุด มีเวลาพักผ่อน ที่ทำงานต้อง
สะอาดปลอดภัยไม่เป็นอันตรายแบบนี้เป็นต้น หากเรา
สนใจวันหลังพี่จะเอาเอกสารมาให้อ่าน หรือเวลา
มีประชุมหรือกิจกรรมที่น่าสนใจ พี่ก็จะบอกนะ”

“ขอบคุณจ้าพี่ แล้วสิทธิแรงงานที่พี่พูดมานั้น
พี่ได้ตามนั้นหรือเปล่าล่ะ”

“ไม่ได้ พี่กับเพื่อนๆ ถึงได้ไปประท้วง แล้วก็ต้อง
ขึ้นศาลไป มาพี่จะเล่าต่อจากเมื่อคืนนะ หลังจากที่พี่
และเพื่อนๆ ถูกจับก็ถูกส่งตัวไปขังไว้ที่ด่านตรวจ
คนเข้าเมืองอยู่ 1 คืน และถูกยึดบัตรแรงงานด้วย
วันต่อมา ก็ถูกส่งกลับมาฝั่งพม่าที่สะพานมิตรภาพ
แล้วพี่ๆ ก็รวมตัวกันอยู่แถวแม่น้ำเมย ประมาณ 1-
2 วัน แล้วจึงกลับเข้าไปในแม่สอดกันอีก”

“พี่กลับเข้าไปกันอีกทำไมเธอจ๊ะ”

“พี่ๆ พากันไปปรึกษา YCOWA ”

“YCOWA คืออะไรเธอพี่”

“YCOWA ก็คือองค์กรของคนพม่าที่ทำงานกับ
คนพม่า เพื่อให้คำปรึกษาเรื่องสิทธิแรงงานและ
เรื่องอื่นๆ ด้วย หลังจากพวกพี่พบกับ YCOWA จึง
ได้รู้ว่าสิทธิกฎหมายคุ้มครองพวกเรายู่ YCOWA
ได้อธิบายให้พวกพี่รู้ว่า พวกเรามีสิทธิอะไรบ้าง
และหากพวกเราอยากจะใช้กระบวนการยุติธรรม
เรียกร้องขอค่าจ้าง ค่าทำงานโอที ค่าชดเชย
ที่ถูกให้ออกจากงานก็ได้”

“พอรู้ว่ามีสิทธิกันแล้ว พี่ทำยังไงต่อเธอ”

“พวกพี่ก็ปรึกษากัน แล้วก็ออกความเห็นกัน
พวกเราตกลงกันว่า จะดำเนินการตามกฎหมายกับ
นายจ้าง”

“ทำยังไงเธอพี่ ดำเนินการตามกฎหมายนะ”

“พวกพี่ๆ ก็ไปที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครอง
แรงงานกัน เพื่อไปกรอกคำร้องขอค่าจ้าง
ค่าล่วงเวลา ค่าชดเชยและขอบัตรแรงงานที่ถูกยึด
ไปให้ได้คืนทั้งหมด ”

“แล้ว YCOWA เค้าช่วยอะไรอีกบ้างล่ะพี่ ”

“YCOWA ได้พาพวกพี่ไปที่สำนักงานสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน เพราะพี่ๆ ยังไม่รู้ว่าจะต้อง
ทำอะไร อย่านะ พี่ๆ นอกจากนั้น ก็มีองค์กร MAP
ที่เป็นเครือข่ายกับ YCOWA ทั้งสององค์กรนี้
ได้ให้คำปรึกษาด้านสิทธิและกฎหมาย และข้อมูล
ต่างๆ อะไรที่เราไม่รู้ เขาก็ได้ให้ข้อมูลเราเยอะมาก
แต่ยังไงก็ตามการที่เราจะชนะหรือได้ตามสิ่งที่
เราเรียกร้องเราที่เป็นแรงงานต้องรวมตัวกันต่อสู้
เองนะ”

“เธอจะพี่ แล้วการต่อสู้ของพวกเขา พี่ เป็นยังไง บ้าง”

“พวกเขาก็รวมตัวกัน ให้กำลังใจกันและต่อสู้ไปด้วยกันนะ พวกเขาไม่ท้อถอยจนกว่าจะทำสิ่งที่ตั้งใจให้สำเร็จ”

“แล้วใช้เวลานานไหม”

“3 ปี”

“โอ้โฮ ทำมานานจัง”

“ก็ขั้นตอนต่างๆ มันค่อนข้างละเอียดนะ ตอนแรก พี่ก็ว่านานเหมือนกัน แต่พอมาคิดๆ ดูพี่ว่ามันก็ไม่ได้นานเกินไปนะ เพราะไม่มีอะไรที่ได้มาง่ายๆ อีกอย่างพอพวกเราชนะคดี และนายจ้างต้องจ่ายเงินให้เรา ต่อไปนายจ้างจะได้ไม่กล้าเอาไรต์เอาเปรียบพวกเราอีกไงล่ะ และพี่ว่าในอนาคตขั้นตอนต่างๆ ก็น่าจะใช้เวลาให้น้อยกว่านี้ได้”

“แล้วตอนที่พี่ ต่อสู้ในทางกฎหมายอยู่นั้นมีปัญหาอะไรบ้าง”

“ก็ไม่มีปัญหาอะไรนะ ระหว่างที่เรื่องอยู่ในชั้นศาล พี่ก็ได้ทำงานที่ใหม่ นายจ้างคนใหม่ก็เข้าใจและไม่ขัดข้องที่พี่ไปศาล และถึงแม้จะไม่ได้บัตรอนุญาตทำงานคืน แต่พี่ก็ยังมี ทร.38/1 ที่สามารถจดทะเบียนกับโรงงานใหม่ได้”

“ขอบคุณพี่มากเลยนะจ๊ะ ที่เล่าเรื่องดีๆ ให้พวกเราฟังในวันนี้ ไม่อย่างนั้นฉันก็คงไม่รู้ว่าพวกเราก็มีสิทธิ คงจะคิดว่าแรงงานจะต้องขอมนายจ้างอย่างเดียว”

“พี่ก็ดีใจที่ได้มาเล่าประสบการณ์ที่มีค่ามากของพี่ ให้พวกเราได้รับรู้กัน ตอนนี้ทุกคนคงจะรู้แล้วว่าพวกเราทุกคนมีสิทธิเราต้องปกป้องสิทธิของเรา”

“ใจจ้า เราทุกคนมีสิทธิ”

แล้วมะเดียนเทก็รับประทานอาหารกับญาติๆ และใช้เวลาวันหยุดพักผ่อนที่บ้านอย่างมีความสุข

หมายเหตุ :

มะเตียนเท่ากับพวกรวม 84 คน ทหญิง 84 คน

- เงินที่ฟ้อง ในคร.7 ที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อ.แม่สอด ทั้งสิ้น 14,563,603 บาท
- วันที่ 27 ก.ค. 50 ทางสำนักงานสวัสดิการฯ มีคำสั่งให้ทางโรงงานไม่ต้องจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง ตามคำสั่งพนักงานตรวจแรงงานฯ ที่ 14/2549
- วันที่ 10 เม.ย. 50 แรงงานนำเรื่องสู่ศาลแรงงานเพื่อฟ้องเพิกถอนคำสั่งของพนักงานตรวจแรงงาน
- วันที่ 19 มี.ย. 50 ศาลนัดเจรจานายจ้างและลูกจ้าง แต่ตกลงกันไม่ได้ เจรจากันอยู่ที่ ศาลละ 23,500 บาท โดยนายจ้างต้องนำเงิน จำนวน 1,974,000 บาท มาวางที่สวัสดิการฯ แม่สอด ภายในวันที่ 30 พ.ย. 50 ต่อมาทางนายจ้างนำเงิน จำนวน 1,974,000 บาทที่ สวัสดิการฯ แม่สอด และจ่ายเงินให้แก่แรงงานแล้ว 71 คน เป็นเงิน 1,668,500 บาท
- ส่วนแรงงานคนที่ยังไม่มารับเงินจากนายจ้าง ทางนายจ้างบอกว่าให้แรงงานที่เหลือมาติดต่อที่สวัสดิการฯ ด้วยตัวเอง แล้วทางนายจ้างจะนำเงินที่เหลือจำนวน 305,500 บาท สำหรับแรงงาน 13 คน

สุดท้ายนายก็ต้องจ่าย

มีโอมาจากเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า อาชีพรับจ้าง เย็บกระเป๋าได้ค่าแรง เดือนละ 12,000 จ๊าด (ประมาณ 360 บาท) มีโออยากมีเงินส่งให้ที่บ้าน และอยากส่งน้องเรียน หนังสือให้จบชั้นสูงๆ เธอและสามีจึงตัดสินใจเข้ามาทำงานในแม่สอดทั้งคู่ได้งานทำในโรงงานทอเสื้อไหมพรม แต่ต่อมาถูกไล่ออกแรงงาน จึงรวมตัวกันนำเรื่องเข้าสู่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเพื่อเรียกร้องค่าจ้างค้างจ่าย ค่าทำงานล่วงเวลาและค่าชดเชยอื่นๆ ต่อมาทางสำนักงานสวัสดิการฯ ก็มีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินให้มีโอและแรงงานคนอื่นๆ เรียกเรื่องด้วยกัน มีโอได้เงินมาประมาณ 20,000 บาท

ในวันแรงงานข้ามชาติสากลได้มีการจัดกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งในอำเภอแม่สอดก็มีการจัดงานวันแรงงานข้ามชาติสากลเหมือนกัน ซึ่งแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติพม่ามันได้ให้ความสนใจมาร่วมงานเป็นอย่างมาก นอกจากจะมีการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ แล้วยังมีการพูดถึงประวัติความเป็นมาของวันแรงงานข้ามชาติสากลรวมทั้งเรื่องสิทธิแรงงาน และยังได้มีตัวแทนแรงงานข้ามชาติหลายคนที่เคยใช้สิทธิของตัวเองในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้มาบอกเล่าประสบการณ์ของตนให้เพื่อนๆ แรงงานคนอื่นได้รับทราบด้วย ได้มีการแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ และมีตัวแทนแรงงานที่มีประสบการณ์ต่างกันเล่าเรื่องของตนมีโอกาเป็นหนึ่ง ในแรงงานที่ยืนดีจะเล่าประสบการณ์ให้คนอื่นได้รับรู้ด้วย

“ใครอยากรู้ว่า ฉันเคยมีประสบการณ์มาอย่างไร ก็ถามได้เลยนะจ๊ะ ฉันยินดีเล่าให้ฟังอย่างละเอียดเลย”

“เรื่องของเธอรเริ่มต้นที่ตรงไหนเธอ ”

“เรื่องของฉันเกิดขึ้นในตอนที่ฉันและสามีกำลังทำงานในโรงงานไหมพรมแห่งหนึ่ง ตอนนั้นพวกเราได้ค่าแรงต่ำมากเมื่อเทียบกับโรงงานอื่นๆ และบางครั้งทางโรงงานก็ไม่มีงานให้ พวกเราทำเมื่อเราไปขอร้องโรงงานว่า หากช่วงไหนไม่มีงานทำเราขอไปทำงานที่โรงงานอื่นได้ไหม เขาก็ไม่ยอม พวกจึงได้รวมตัวกันเพื่อยื่นข้อเรียกร้องให้นายจ้าง”

“ได้เรียกร้องอะไรกันบ้างล่ะ”

“เรามีข้อเรียกร้อง 2 ข้อ คือ

1. ขอให้นายจ้างขึ้นค่าจ้างรายโหล ภายใน 7 วัน

2. ขอให้นายจ้างจ่ายเงินค่าอาหารให้พวกเราวันละ 20 บาทต่อคน ในกรณีที่ไม่มีงานให้พวกเราทำ”

“แล้วนายจ้างเขาให้ตามที่เราขอหรือเปล่า”

“ไม่หรอก แต่เขาก็ยื่นข้อเสนออย่างอื่นมาแทนนะ คือเขาบอกว่าเขาให้ตามที่เราขอไม่ได้ แต่เราสามารถจ่ายค่าแรงขั้นต่ำให้เราได้ แต่พวกเราจะต้องย้ายออกไปหาที่พักเอง คือ เขาจะไม่ให้อยู่ในที่พักที่โรงงานจัดให้และสวัสดิการอื่นๆ ก็จะไม่ให้”

“แล้วพวกเธอรับข้อเสนออื่นไหม”

“รับ แล้วพวกเราก็ออกมาหาที่พักกันข้างนอก”

“แล้วหลังจากนั้นล่ะ”

“ทางโรงงานก็ให้พวกเราทำงานต่อไปเหมือนเดิม แต่ว่าคราวนี้นายจ้างได้ให้พวกเราลงชื่อเข้าทำงานด้วยนะ แต่ว่าไม่ได้จ่ายงานให้พวกเราทำและพอครบ 1 เดือนก็ไล่พวกเราออก”

“อ้าว ไล่ออกเฉยๆ เลยเหรอ”

“ใช่ ทางโรงงานได้ติดต่อภาคีไล่พวกเราออกโดยได้บอกพวกเราว่า เราไม่เชื่อฟังคำสั่งนายจ้างทำให้บริษัทเสียหาย และมีข้อกล่าวหาอื่นๆ อีกแต่ฉันจำไม่ได้ มีทั้งหมดประมาณ 4-5 ข้อนี้แหละ”

“แล้วทำยังไงกันต่อล่ะ คราวนี้ได้รวมกลุ่มกันอีกหรือเปล่า”

“ก็พอเขาให้ออก พวกเราก็จ่ายมออกจากโรงงานแล้วพวกเราก็ได้รวมกลุ่มกัน หลังจากนั้นได้ประมาณ 71 คน เราเลือกแกนนำได้ 5 คน แล้วเราก็ตกลงกันว่า จะพากันไปปรึกษา YCOWA”

“YCOWA ได้ให้คำปรึกษาอะไรบ้าง”

“ก็มีเรื่องสิทธิแรงงานเป็นหลัก ที่ทำให้พวกเราได้รู้ว่า เรามีสิทธิอะไรบ้าง เราถูกละเมิดสิทธิอะไรบ้างและเราสามารถเรียกร้องให้นายจ้างจ่ายเงินย้อนหลังให้เราได้ด้วย”

“เธอ ดิจังเลยนะ แล้วการจะเรียกร้องสิทธิของเราเนี่ยจะต้องเริ่มจากตรงไหนล่ะ”

“อันดับแรกเลยนะ เราก็ไปฟ้องที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน พอพวกเราไปถึงที่นั่นทางเจ้าหน้าที่ก็ได้ให้เรากรอกคำร้อง คร. 7 โดยทางเจ้าหน้าที่ที่นั่นเป็นคนกรอกให้ หลังจากนั้นทางสวัสดิการฯ ได้นัดให้พวกเราไปกรอก คร. 3 กันอีกครั้งหนึ่ง”

“คร.7 กับ คร.3 นี้คืออะไรเธอ”

“อ้อ มันเป็นแบบฟอร์มให้เรากรอกว่า เราเป็นใคร ต้องการเรียกร้องอะไร คิดเป็นจำนวนเงินเท่าไร แต่รายละเอียดจะละเอียดมากเลยนะ ซึ่งพวกเราจะต้องจำให้ได้ว่าที่เราทำงานไปนั้นเริ่มตั้งแต่เมื่อไหร่ คิดเป็นค่าจ้างทั้งหมดเท่าไร นายจ้างจ่ายไปแล้วเท่าไร ดังนั้นเราจะต้องได้เพิ่มอีกเท่าไร”

“ไอ้โห แล้วกว่าจะได้ว่า พวกเราจะต้องได้เงินอีกเท่าไร เนี่ยคิดยากไหม”

“ไม่ยากหรอก ก็ใช้ค่าแรงขั้นต่ำมาคิดเมื่อลบออกจากที่พวกเราได้จากนายจ้างไปแล้วที่เหลือก็คือที่พวกเราควรจะได้รับเพิ่มไง”

“แล้วพอกรอกรายละเอียดเสร็จแล้วนั้นต้องทำอะไรกันต่อล่ะ”

“หลังจากนั้นพวกเราก็คือให้สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีคำสั่งว่าให้นายจ้างจ่ายเงินให้พวกเราหรือไม่ เป็นจำนวนเงินเท่าไร”

“แล้วพวกพี่ต้องรอนานไหม”

“พวกพี่หลังจากกรอก คร.3 ได้ประมาณ 3 เดือน ก็มีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินให้เลยนะ”

“แล้วเขาจ่ายเงินให้เราทันทีเลยหรือเปล่า”

“เปล่า นายจ้างเขาบอกยังไม่มีเงิน เขาเลยขอผิดผ่อนไปอีกเดือนครึ่ง เขาถึงได้เอาเงินมาจ่ายให้”

“แล้วเราได้เงินตามที่เรียกร้องไปไหม”

“ไม่ ได้น้อยกว่า แต่ก็ยังดีกว่าไม่ได้อะไรเลยนะ”

“พี่ได้เงินเท่าไรล่ะ”

“ตัวพี่ได้มาประมาณ 20,000 บาท”

“แล้วคนอื่นๆ ละพี่ ได้เท่ากันไหม”

“ไม่เท่าหรอก ใครทำงานมานานกว่าทำงาน มากกว่าก็ได้มากกว่า ”

“แล้วระหว่างที่พี่กำลังรอคำสั่งอยู่นั้น มีปัญหาอะไรบ้างไหม”

“มีสิ เช่นว่า ทำงานทำใหม่อยากเพราะนายจ้างเก่าไปบอกโรงงานอื่นไม่ได้รับเข้าทำงาน นอกจากนั้นก็นายจ้างเคยส่งคนมาขูให้ถอนฟ้องไม่งั้น จะมีอันตรายได้”

“แล้วพวกพี่ทำยังไงกันล่ะ”

“เราก็ไม่ถอนฟ้องหรอก เพราะเราได้ตัดสินใจที่จะต่อสู้ร่วมกันและจะสู้ให้ถึงที่สุด ทางฝ่ายนายจ้างจะรู้ตัวด้วยว่า หากเขามาทำร้ายเรา เราก็เรียกร้องสิทธิของเราได้”

“มีปัญหาคืออื่น ๆ อีกไหมพี่”

“มี คือคนที่ไม่มีบัตรก็ต้องระวังถูกตำรวจจับแล้วส่งกลับ”

“ถ้าถูกส่งกลับ เรื่องของเราก็จบสิพี่”

“ใช่แล้ว อันนี้ก็เป็นเรื่องพี่ว่าน่าจะมีการแก้ไขนะ เช่น ให้ต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรมก่อน ตำรวจถึงจะมีสิทธิจับส่งกลับ”

“แล้วเราจะทำยังไงถึงจะให้มีการทำแบบนี้ได้ล่ะพี่”

“พี่ว่าหากเรารวมกลุ่มกันเรียกร้อง และต้องอดทน และไม่ย่อท้อ ไม่ว่าจะเจอปัญหาอะไรบ้าง พี่เชื่อว่า สุดท้ายชัยชนะต้องเป็นของเรา”

“พี่มีอะไรอยากเล่าให้เราฟังอีกไหม”

“ก็นอกเหนือจากการที่พวกพี่ชนะและทางสวัสดิการฯ ได้มีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินให้พวกพี่ๆ แล้วยังมีอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญมากคือ ประสิทธิภาพที่ได้ร่วมมือกันกับพี่น้องแรงงานคนอื่นต่อสู้เพื่อสิทธิแรงงานของเราและพี่ๆ ได้รู้เรื่องสิทธิแรงงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก และพี่ๆ จะไม่มีวันล้มเลิก และยังคงบอกแรงงานคนอื่นฯ ต่อไปด้วยเรื่องสิทธิแรงงาน”

“วันนี้เป็นวันแรงงานข้ามชาติสากล เราอยากจะทำให้พี่ๆ อดอะไรกับเราอีกสักหน่อยเกี่ยวกับวันนี้”

“วันนี้ถือเป็นวันที่สำคัญที่ทั้งโลกได้ให้ความสำคัญแก่แรงงานข้ามชาติ พี่ๆ เราจะต้องทำให้ทุกวันนี้เป็นวันของเราด้วย คืออยากให้ทุกคนคิดอยู่เสมอว่า สิทธิแรงงานเป็นของเรา และการที่เราจะได้ใช้สิทธิแรงงานอย่างเต็มที่ เราก็ต้องลุกขึ้นมาปกป้องสิทธิของเราเอง ไม่มีใครที่ไหนสามารถมาทำแทนเราได้ ดังนั้นเราจะต้องสู้เพื่อสิทธิของเรา เข้าเรามาพูดกันตั้งๆ นะว่า เราจะสู้ด้วยกันไหม”

“สู้” แรงงานในกลุ่มได้พูดขึ้นมาดังๆ พร้อมกัน

“อีกครั้งหนึ่ง เพื่อสิทธิแรงงานของเราเราจะสู้ไหม”

“สู้” แรงงานได้พูดดังๆ ด้วยกันอีกรอบ คราวนี้ดังกว่ารอบเดิมอีก และแต่ละคนก็รู้สึกมีกำลังใจที่จะรักษาและใช้สิทธิของตนเองอย่างดีที่สุด

คำศัพท์

กรมสวัสดิการและ คุ้มครองแรงงาน	เป็นองค์กรหลักในการกำหนดมาตรฐานแรงงาน และเสริมสร้างความมั่นคงด้าน สภาพการจ้างและสภาพการทำงานให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น คุ้มครอง แรงงานเมื่อแรงงานถูกนายจ้างเอาเปรียบในเรื่องต่าง ๆ เช่น นายจ้างไล่ออก, นายจ้าง ไม่จ่ายค่าจ้าง ฯลฯ
ค่าจ้างขั้นต่ำ	อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนด
การทำงานล่วงเวลา	การทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติ หรือเกินชั่วโมงทำงานในแต่ละวัน
ค่าล่วงเวลา (o.t)	เงินที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้าง เป็นการตอบแทนการทำงานล่วงเวลา
ค่าทำงานในวันหยุด	เงินที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้าง เป็นการตอบแทนการทำงานในวันหยุด
ค่าล่วงเวลาในวันหยุด	เงินที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้าง เป็นการตอบแทนการทำงานล่วงเวลาในวันหยุด
ค่าชดเชย	เงินที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้าง
ศาลแรงงาน	ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง
MAP Foundation (MAP)	มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์
Young Chi Oo Workers Association (YCOWA)	สมาคมของชื้อ

Produced: November 2009
By: MAP Foundation
P.O.Box 7
Chiangmai University
Chaingmai 50202
Tel/fax: 053 811 202
Email: map@mapfoundationcm.org,
Website: www.mapfoundationcm.org
Design & layout: MAP Multimedia
Collected (MAP - LRA)
Printed 1,000 copies

Copyright © MAP Foundation 2009

Printed in Thailand by หจก.นันทกานต์ กราฟฟิค การพิมพ์
120 ซ.7 ถ.ช้างเผือก
ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
Tel: 053 217 014